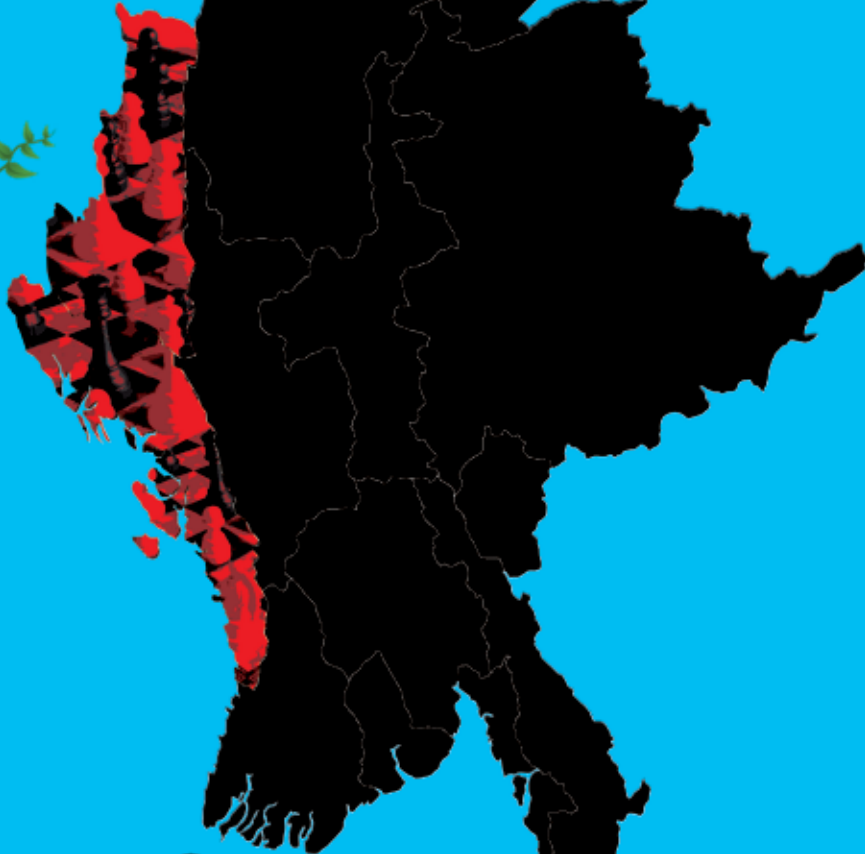

Multimedia

နိုင်ငံတကာ မြန်မာသတင်းအဖွဲ့ (ဘီအေန်အိုင်)
မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးလေ့လာစောင့်ကြည့်ရေးစီမံကိန်း

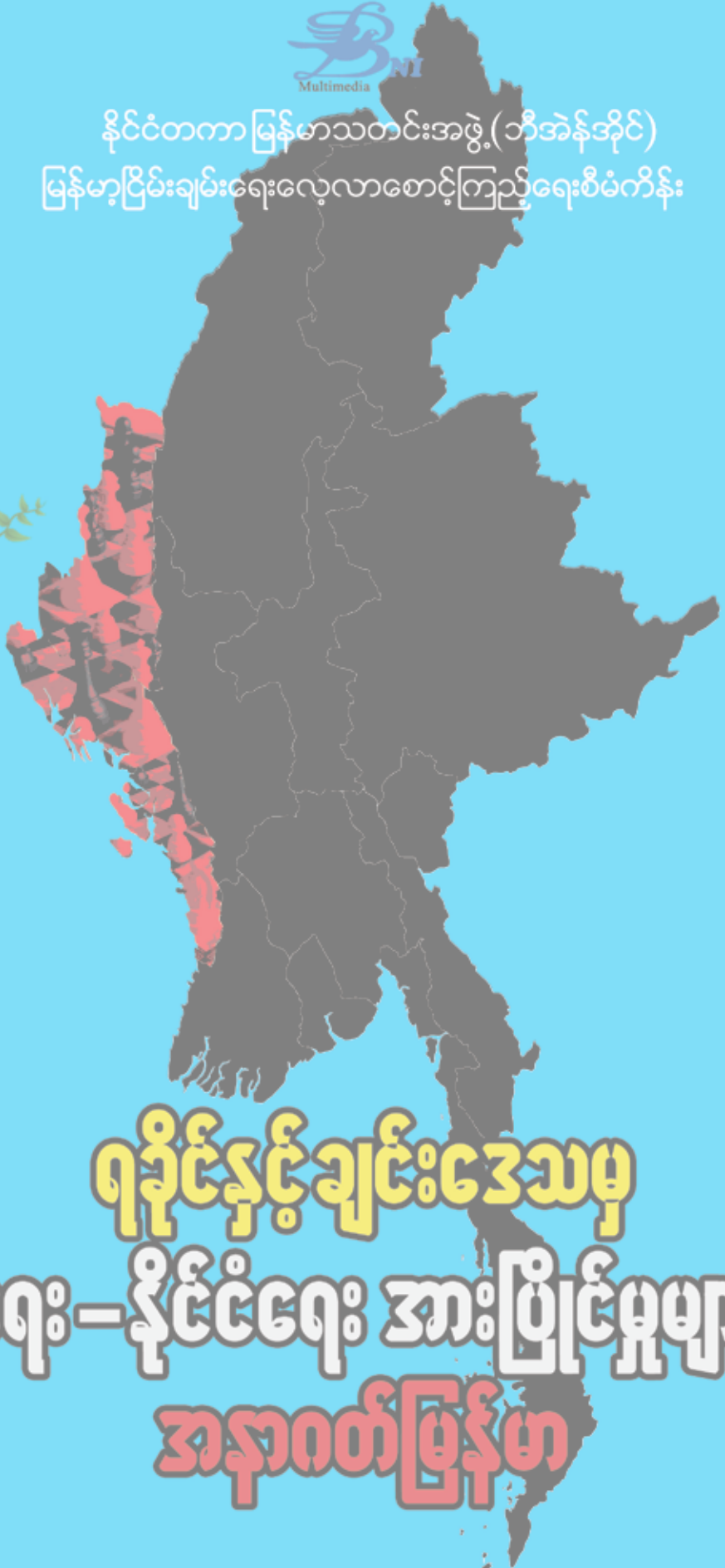
**ရခိုင်နှင့်ချင်းဒေသမှ
စစ်ရေး-နိုင်ငံရေး အားပြိုင်မှုများနှင့်
အနာဂတ်မြန်မာ**

ဆန်းစစ်လေ့လာမှုစာစောင် (၂)

ဇွန်လ ၂၀၂၀ ခုနှစ်

နိုင်ငံတကာ မြန်မာသတင်းအဖွဲ့ (ဘီအဲန်အိုင်)
 မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးလေ့လာစောင့်ကြည့်ရေးစီမံကိန်း

**ရခိုင်နှင့်ချင်းဒေသမှ
 စစ်ရေး-နိုင်ငံရေး အားပြိုင်မှုများနှင့်
 အနာဂတ်မြန်မာ**

ဆန်းစစ်လေ့လာမှုစာစောင် (၂)

ဇွန်လ ၂၀၂၀ ခုနှစ်

မာတိကာ

ရည်ရွယ်ချက်	2
၁။ နိဒါန်း	3
၂။ နောက်ခံအကြောင်းတရားများ	6
၂.၁ သုတေသနပြုဿနာများ	8
၂.၂ သုတေသနနည်းနာနှင့် သုတေသန ဒီဇိုင်း	8
၃။ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအပေါ် လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း	9
၃.၁ အရပ်သားများ သေဆုံးခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးခံရခြင်း	11
၃.၂ နေရပ်စွန့်ခွာ စစ်ဘေးရှောင်များတိုးပွားလာခြင်း	13
၃.၃ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးခြင်း	16
၃.၄ အင်တာနက်ဖြတ်တောက်မှုနှင့် သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်များ	18
၄။ နိဂုံး	21
၂၀၂၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့မှ ဇူလိုင်လ (၂၄) ရက်နေ့အထိ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ်- ပလက်ဝ ဒေသတို့တွင် ရက်ရှည်တပ်တော်နှင့်မြန်မာ့တပ်မတော်တို့အကြား ဖြစ်ပွားခဲ့သောတိုက်ပွဲများ ...	23
၂၀၂၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့ မှ ဇူလိုင်လ (၂၄) ရက်နေ့အထိ အချက်အလက်များ	24

ရည်ရွယ်ချက်

ဘီအိန်အိုင် (BNI)၏ ငြိမ်းချမ်းရေးလေ့လာစောင့်ကြည့်ရေးစီမံကိန်း (MPM)အနေဖြင့် မြန်မာ့ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များကို ကနဦးစတင်စဉ်အချိန်ကာလများကပင် လေ့လာစောင့်ကြည့်နေသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်နှင့် သက်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများကို လည်း စနစ်တကျ လေ့လာပြီး ဆန်းစစ်လေ့လာချက်စာတမ်းများ၊ ရည်ညွှန်းအကိုးအကားစာအုပ်များ ရေးသားထုတ်ဝေခြင်းကို အစဉ်တစိုက်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့သော စာအုပ်များ ရေးသားထုတ်ဝေ ရာတွင် **“ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော သတင်း၊ အချက်အလက်များ၊ လေ့လာဆန်းစစ်မှုများကို ပြည်သူလူထုများအနေဖြင့် လက်လှမ်းမီ ဖတ်ရှု ကိုးကား၊ မှတ်သားနိုင်စေရန်”** ဟူသော မိမိတို့၏ မူလရည်မှန်းချက်များအတိုင်း ရေးသားထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါစာအုပ်များ၊ အစီရင်ခံစာ များရေးသားရာတွင်လည်း တစ်စုံတစ်ဦး၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအပေါ်တွင် နှစ်နာစေလိုသော၊ ထိခိုက် စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်များ အလျဉ်းမရှိဘဲ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ် ပေါ်ထွန်း လာစေရန်နှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ရည်ရွယ်လျက် ဘက် လိုက်မှုကင်းပြီး မျှတသောသုံးသပ်ချက်များဖြစ်စေရန် ရေးသားပါသည်။

ယခုဆန်းစစ်လေ့လာချက်စာတမ်းငယ်သည် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းဖြစ်ပွားနေသော လက် နက်ကိုင်းပဋိပက္ခများကို ပိုမိုနားလည်စေရန် ရည်ရွယ်လျက် မိမိတို့အနေဖြင့် စနစ်တကျလေ့လာပြီး ရေးသားထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းသည်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း လက်နက်ကိုင်းပဋိပက္ခများပိုမိုကြီးထွားလာသည်နှင့်အမျှ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် ပလက်ဝ ဒေသရှိ အရပ်သားသေဆုံးမှုများ၊ ဖမ်းဆီးခံရမှုများ၊ နေရပ်စွန့်ခွာစစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည်အရေ အတွက် ပိုမိုများပြားလာခြင်းများအပြင် အဆိုပါလက်နက်ကိုင်းပဋိပက္ခများကြောင့် အခြားသော နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးကဏ္ဍများကိုပါ ရိုက်ခတ်လာသော ပြဿနာများကို အဖြေရှာရာတွင် တစ်စုံတစ်ရာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်များကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၁။ နိဒါန်း

၂၀၁၁ခုနှစ်တွင်စတင်ခဲ့သော နိုင်ငံရေးဖြေလျှော့မှုများနှင့်အတူ အသွင်ကူးပြောင်းရေးဖြစ်စဉ်များကြောင့် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ကြီးစွာသောပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနောက်ဘက်တံခါးဟုခေါ်ဝေါ်ကြသော ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းတွင် ကြီးမားသော အပြောင်းအလဲများကို မြင်တွေ့ခဲ့ရပါသည်။ ထို့အပြင် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အိမ်နီးချင်း အင်အားကြီး နိုင်ငံများဖြစ်သော တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့၏ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့်လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားများရှိနေခြင်းသည်လည်း အဆိုပါရခိုင်ပြည်နယ်၏ ကောင်းခြင်း၊ဆိုးခြင်း အပေါ် ရာခိုင်နှုန်းများစွာ ရိုက်ခတ်မှုရှိနေပါသည်။ တရုတ် - မြန်မာစီးပွားရေးစင်္ကြံလမ်းတွင်ပါဝင်သည့် အဓိကစီမံကိန်းကြီးများတည်ရှိနေသည့်အပြင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏မဟာဗျူဟာမြောက် ကုလားတန်စီမံကိန်းများ၏ ပင်မသဖွယ်ဖြစ်နေသော ရခိုင်ပြည်နယ်အနေဖြင့် လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်အတွင်း တွင် သမိုင်းတစ်လျှောက် မကြုံတွေ့ခဲ့ရသောအဖြစ်အပျက်များ၊ ဖြစ်စဉ်များ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်ကို အထင်အရှားတွေ့နိုင်ပါသည်။

ထို့အပြင် ၂၀၀၉ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော ရက္ခိုင့်တပ်တော်(Arakan Army)နှင့် မြန်မာ့တပ်မတော်တို့အကြား တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားမှုကိန်းဂဏန်းများ သိသိသာသာမြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၀ခုနှစ်အတွင်း အရပ်သားသေဆုံးမှုများ၊ ဖမ်းဆီးခံရမှုများ၊ နေရပ်စွန့်ခွာ စစ်ဘေးရှောင် ဒုက္ခသည်အရေအတွက်များသည်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းသာမက ချင်းပြည်နယ် ပလက်ဝဒေသတွင်ပါပိုမိုများပြားလာခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများမဖြစ်ပေါ်မီကာလများတွင် ရက္ခိုင့်တပ်တော်အနေဖြင့် သမ္မတဟောင်းဦးသိန်းစိန်စတင်ခဲ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်ခဲ့သော်လည်း တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ်(NCA)လက်မှတ်ထိုးရာတွင် ပါဝင်ခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ နောက်ပိုင်းတွင် မြောက်ပိုင်းမဟာမိတ်ညီနောင်များအဖွဲ့အနေဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ် ပြင်ပတွင် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းတွင် ရံဖန်ရံခါတိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ယခုအခါတိုက်ပွဲဖြစ်ပွားမှုအမြင့်မားဆုံးအခြေအနေသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမှတစ်ဆင့် အာဏာရရှိလာသော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်(NLD)ဦးဆောင်သည့်အစိုးရသည်လည်း ယခင်ဆောင်ရွက်နေသော ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်ကို လက်ဆင့်ကမ်းဆောင်ရွက်လာခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရက်ပေါင်းတစ်ထောင်နှင့်လည်း ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ကောင်းမွန်သော၊ အပြုသဘောဆောင်သော သဘောတူညီမှုများရရှိနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ တိုက်ပွဲများသာ ပိုမိုမြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။ ပြည်တွင်းမှ နိုင်ငံရေးလေ့လာစာတတ်ကြည့်သူများ၏အဆိုအရ ရက်ပေါင်းတစ်ထောင်အနေဖြင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှစတင်ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းတွင် ခြေကုပ်ရယူနိုင်ရန် ကြိုးစားမှုများရှိလာခဲ့သည်ဟု သိရှိရပါသည်။ ထို့အပြင်ရက်ပေါင်းတစ်ထောင်မှခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်း(Confederation) ဟူသော နိုင်ငံရေးပုံစံကို အတိအလင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများကို အင်တာဗျူးများ၊ ဗီဒီယိုဖိုင်များမှတစ်ဆင့် ပြုလုပ်လာခဲ့ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းကြောင့်ပင် လျှင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းတွင်ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် ရက်ပေါင်းတစ်ထောင်အပေါ် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် အစိုးရတို့၏ ရှုမြင်ပုံ ပြောင်းလဲလာဟန်ရှိသည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။

ရက်ပေါင်းတစ်ထောင်အနေဖြင့်လည်း လူမှုကွန်ယက်စာမျက်နှာများ၊ ဒီဂျစ်တယ်နည်းပညာများကို အသုံးပြုပြီး ရခိုင်ပြည်သူလူထုနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့မှုများဆောင်ရွက်ကာ သတင်းစကားများကို ထုတ်ပြန်လေ့ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် “**ရက်ပေါင်းတစ်ထောင် ၂၀၂၀ (Arakan Dream 2020)**” ဟူသော ကြွေးကြော်သံတစ်ခုကို ပြည်သူလူထုထံသို့ နိုင်ငံရေးသတင်းစကားအဖြစ် တပ်လှန့်နိုးဆော်သံတစ်ခုကို ဆောင်ရွက်ထားရှိပါသည်။ အဆိုပါကြွေးကြော်သံနှင့်ပတ်သတ်ပြီး တိုက်ရိုက်အမိပွယ်ပြန်ဆိုမှုများမရှိသော်လည်း ရက်ပေါင်းတစ်ထောင်ဦးဆောင်သူများအနေဖြင့် အဆိုပါကြွေးကြော်သံသည် ရခိုင်ပြည်သူလူထုတို့၏အတိတ်တွင်ဆုံးရှုံးခဲ့သောနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာနစ်နာချက်များအတွက် တပ်လှန့်နိုးဆော်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု မကြာခင်ပင်ပြောဆိုလေ့ရှိပါသည်။ ထို့အပြင်ထိုတော်လှန်ရေးသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးတွင် ပြန့်ကျဲရောက်ရှိနေသော ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ အိမ်ပြန်ချိန်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် အဆိုပါတော်လှန်ရေးသည် တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင်ရောက်ရှိနေသော ရခိုင်လူမျိုးများ၏အမျိုးသားကွန်ရက်ကြီးတစ်ခုအဖြစ် ပုံဖော်ဖန်တီးရမည့်အရာတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုထားခြင်းများရှိပါသည်။

မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ် ကနဦးပိုင်းများဖြစ်သည့် တစ်နိုင်ငံလုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းမှုအဖွဲ့(NCCT)ကအစပြု၍ ညီညွတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖယ်ဒရယ်ကောင်စီ (UNFC)၊ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ (FPNCC)တို့ဖွဲ့စည်းချိန်အထိ ရက်ပေါင်းတစ်ထောင်နှင့် အစိုးရတို့အကြား ဆက်စပ်ဆွေးနွေးမှုများရှိခဲ့ပါသည်။ သို့သော် အစိုးရအနေဖြင့် ရက်ပေါင်းတစ်ထောင်အား မတ်လ (၂၃) ရက်၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ကြေညာလိုက်ချိန်မှစပြီး ပိုမိုဆိုးရွားသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများဆီသို့ ဦးတည်စေခဲ့ပါသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်၏ သောင်းကျန်းသူနှိမ်နင်းမှုစစ်ဆင်ရေး (မြန်မာ့တပ်မတော်အခေါ်အဝေါ်) ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းမှ ရက်ပေါင်းတစ်ထောင်အားတိုက်ခိုက်မှုများသည် ပိုမိုပြီး နိုင်ငံရေးအရတရားဝင်မှုအနေအထားကို အစိုးရအနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြုလိုက်သည်ဟူသော ဝေဖန်သံများနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ တပ်မတော်၏စစ်ဆင်ရေးများသည် ပိုမိုပြီးလက်ရဲဇက်ရဲဖြစ်လာသည်ကို မြေပြင်သတင်း

များအရ သိရှိရပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အစိုးရအနေဖြင့် တပ်မတော်၏စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကို နိုင်ငံရေးအရ တာဝန်ယူမှုကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် တပ်မတော်သတင်းမှန်ပြန်ကြားရေးအဖွဲ့၏ သတင်းစာရှင်းလင်းချက်များအရ ရခိုင်ပြည်နယ်သည် အဖြူရောင်နယ်မြေဖြစ်သည်ဟူသောစကားကို ထပ်ခါတလဲလဲ သုံးစွဲလေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အကြောင်းမူ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းတွင် ၁၉၈၀ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှ စတင်ပြီး လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များမရှိသည့် အဖြူရောင်နယ်မြေဖြစ်သဖြင့် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ တစ်ခုခုအခြေစိုက်လာခြင်းကို လက်ခံနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ယခုကဲ့သို့ရက္ခိနှင့်တပ်မတော်မှ အခြေစိုက်လာခြင်းကို တပ်မတော်က ပြတ်သားစွာနှိမ်နင်းသွားမည်ဟူသော သတင်းစကားများကို တွေ့ရှိရပါ သည်။

တစ်ချိန်တည်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ တိုက်ပွဲများပြင်းထန်လာသည်နှင့်အမျှ လူမှုကွန်ရက်ပေါ်တွင် လူမျိုးရေးကို အခြေခံလျက် အမုန်းစကားပြောဆိုမှုများ ပိုမိုများပြားလာခဲ့သည်ကို ထောက်ပြပြောဆိုမှုများလည်းရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုကာလများမတိုင်မီကပင် ရက္ခိနှင့်တပ်မတော် ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်များ၏ လူမှုကွန်ရက်ပေါ်မှအကောင့်များ၊ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများ၏ လူမှုကွန်ရက် စာမျက်နှာများကို ဖယ်ရှားခံရသော ဖြစ်စဉ်များ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့်လည်း တပ်မတော်၏ စစ်ဆင်ရေးများကို အထောက်အကူပြုစေရန်အတွက် ရခိုင်ဒေသအတွင်းရှိ မြို့နယ်အချို့၏ အင်တာနက်ကွန်ရက်များအား ဖြတ်တောက်ထားခြင်းများကို အစိုးရအနေဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဖြတ်တောက်မှုများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်၏ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုနှင့် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးအလို့ငှာ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု အစိုးရဖက်မှ ထပ်ခါတလဲလဲပြောဆိုမှုများရှိသော်လည်း မြေပြင်တွင် ရခိုင်ပြည်သူလူထုနှင့် ချင်းပြည်နယ် ပလက်ဝဒေသမှ ချင်းလူမျိုးတို့အပေါ် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ဖုံးကွယ်ထားရန် အထောက်အပံ့ဖြစ်နေကြောင်း အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံ တကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်တွင်း လေ့လာသူများက ထောက်ပြဝေဖန်လျက်ရှိပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသည် ကန့်သတ်စစ် (Limited War) သဘောထက် အဆုံးစွန်သောစစ် (Total War) သဘောကို ပိုမိုဆောင်လာကာ စစ်ပွဲ၏သဘောသဘာဝအတိုင်း နှစ်ဖက်သေကြေမှုများ၊ အရပ်သားသေဆုံးမှုများ၊ နေရပ်စွန့်ခွာစစ်ဘေးရှောင် ဒုက္ခသည်အရေအတွက်နှင့် အမုန်းတရားများသာ တဖြည်းဖြည်း တိုးပွားလာခဲ့သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ အာဏာရအစိုးရအနေဖြင့်လည်း အဆိုပါလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကို နိုင်ငံရေးပြဿနာတစ်ရပ်အနေဖြင့် ဖြေရှင်းရန်ကြိုးစားသည်ထက် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၏ အင်အားသုံးဖြေရှင်းခြင်းအပေါ် နိုင်ငံရေးအရ တရားဝင်ခွင့်ပြုပေး ပေးအပ်လိုက်ခြင်းသည် အဆိုပါပဋိပက္ခများကို ပိုမိုဆိုးရွားစေသည်ဆိုသည့်သဘောသဘာဝအဖြစ် ပုံဖော်နေပါသည်။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ပိုမိုပြင်းထန်လာလေလေ ရခိုင်ပြည်နယ်ကို အရပ်ဖက်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဝေးကွာရာသို့ တဖြည်းဖြည်း တွန်းပို့နေသကဲ့သို့ ဖြစ်လာလေလေဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်စဉ်များအပေါ်တွင်လည်း ရိုက်ခတ်မှုများရှိလာနိုင်ပါသည်။

၂။ နောက်ခံအကြောင်းတရားများ

လက်တင်အမေရိက၊ အာဖရိက၊ ဘောလီကန်နိုင်ငံများနှင့် အာရှနိုင်ငံများရှိ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ ဒေသများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ဖူးသော ကုလသမဂ္ဂအရာရှိတစ်ဦးက လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံ ကြုံတွေ့နေရသည့် အခြေအနေကို “**ကြုံတွေ့ဖူးသမျှထဲတွင် အရှုပ်ထွေးဆုံးအခြေအနေ**” ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။ သမ္မတ၊ အစိုးရကက်ဘီနက်၊ စစ်တပ်နှင့် လွှတ်တော်တို့အကြား အာဏာခွဲဝေထားသည့် အစိုးရနှင့် ဒါဇင်ချီသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ စစ်ဗိုလ်ချုပ်များ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ဟောင်းများနှင့် နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၊ သူမ၏ NLD ပါတီကြားက ပြိုင်ဆိုင်မှုများ၊ ဒါဇင်ချီသည့် အခြားသောနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ရာချီသည့်အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ အနာဂတ်အရေးအတွက် အားလုံးက တစ်စုံတစ်ရာ ပါဝင်ပြောဆိုနိုင်ခွင့်ရလိုမှုတို့နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်များအကြား အကြမ်းဖက်မှုများမြင့်တက်လာသည့် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့်အခြားဒေသများသို့ ကူးစက်မှု စသည့်အခြေအနေမျိုးစုံဖြင့် ရှုပ်ထွေးနေခဲ့သည်။ ထို့အပြင် တရုတ်၊ အမေရိကန်၊ ဂျပန်၊ အိန္ဒိယ၊ ယူကေနှင့် အခြားသော နိုင်ငံများကလည်း မြန်မာ့အရေးတွင် အပြိုင်အဆိုင် သြဇာလွှမ်းမိုးမှု ပြုချင်နေကြသည်။¹

ရခိုင်ပြည်နယ်သည် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတွင်ပါဝင်သည့် အနောက်ဘက်မှ ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ်ရှိနေသော်လည်း ယနေ့ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသည် အတိတ်ကာလ ရခိုင်ပြည်သူတို့၏ ပဒေသရာဇ်နိုင်ငံတော်သမိုင်းများနှင့် ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ အမျိုးသားရေးအခြေခံသော နိုင်ငံရေးတိမ်းညွတ်မှုများက များစွာလွှမ်းမိုးမှုရှိနေပါသည်။ အဆိုပါ ပြဿနာများ၏ ပင်မအရင်းခံပြဿနာများသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားနိုင်ငံတော်တည်ထောင်ခြင်း (Nation Building) ပုံသဏ္ဍာန်မှားယွင်းခဲ့မှုများအပေါ် အရင်းခံလျက် ရှေးယခင်ကတည်းက မီးခဲပြာဖုံးအနေအထားရှိခဲ့သော ရခိုင်လူမျိုးတို့၏အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ တဖန်ပြန်လည် နိုးထလာခဲ့မှုများကြောင့်ဟု အဓိကဆိုနိုင်ပါသည်။

ကိုလိုနီခေတ်ဦးကာလများကတည်းက ရခိုင်ဒေသအတွင်း နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများ အချိန်နှင့်အမျှရှိနေခဲ့ပြီး ဂျပန်တော်လှန်ရေးကာလ၊ လွတ်လပ်ရေး ခေတ်ကြိုကာလ၊ လွတ်လပ်ရေးခေတ်ဦးကာလများအထိ ခေတ်အဆက်ဆက်ရှိနေခဲ့ပါသည်။² ရက္ခိုင့်တပ်တော်တစ်ခုတည်းမဟုတ်ဘဲ လွတ်လပ်ရေးခေတ်ကြိုကာလများမှစတင်ပြီး ယခုအချိန်ထိ နေရာ၊ ဒေသအမျိုးမျိုးတွင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသော ရခိုင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း အခြေစိုက်ရန် ကြိုးစားခဲ့ကြသည်ကို သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံးတွင်တွေ့နိုင်ပါသည်။ သို့သော် ရခိုင်ပြည်နယ်၏ တစ်မူထူးခြားသော ပထဝီမြေမျက်နှာသွင်ပြင်အနေအထားတို့ကြောင့် ရခိုင်လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း အခြေစိုက်ရန်ကိစ္စသည် လွယ်လွယ်ကူကူမဖြစ်ခဲ့ပါ။ အထူးသဖြင့် ပလက်ဝဒေသ(ချင်းပြည်နယ်)နှင့် အိန္ဒိယနယ်စပ်တို့မှ စတင်ချဉ်းကပ်ခဲ့ကြသော မှတ်တမ်း၊ မှတ်ရာများစွာရှိခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ကြသဖြင့် ယခုရက္ခိုင့်တပ်တော်၏ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း

1 Thant Myint-U, The Hidden History of Burma: Race, Capitalism, and the Crisis of Democracy in the 21st Century (New York: W. W. Norton & Company, Inc, 2020), 187
 2 စာမျက်နှာ ၉၄၊ ဦးမောင်မောင်စိုး(မြောက်ဦးစစ်တမ်း) ဒီဇင်ဘာလ ၂၀၁၇။

ဝင်ရောက်နိုင်မှု၊ တိုက်ပွဲများဖော်ဆောင်နိုင်မှုသည်ပင်လျှင် ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ စိတ်သဏ္ဍာန်ထဲတွင် ကြီးစွာသောအပြောင်းအလဲတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ရက္ခိတပ်တော်၏ စစ်ဦးစီးချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင်ကစတင်ခဲ့သော “ရက္ခိတအိပ်မက် ၂၀၂၀” ဆိုသည့်အယူအဆသည် ရခိုင်လူမျိုးများကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရှိရေးအတွက် “ရက္ခိတလမ်းစဉ်” ဖြင့် ၂၀၂၀ခုနှစ်မှစ၍ တိုက်ပွဲဝင်သွားမည်ဆိုသည့်သတင်းစကားသည် ရခိုင်ပြည်သူများအကြား ပြန့်နှံ့သွားစေခဲ့သည်။ ထိုသတင်းစကားက ရခိုင်ပြည်သူများအကြား အမျိုးသားရေးစိတ်ဓါတ် ပြင်းထန်လာစေပြီး၊ ရှေးယခင်ဘုရင်များလက်ထက်ကရှိခဲ့ဖူးသည့် လူမျိုးရေးပဋိပက္ခများကိုပါ ပြန်လည်နှိုးဆွလိုက်သကဲ့သို့ဖြစ်လာခဲ့သည်။³ သမိုင်းပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဒေါက်တာသန့်မြင့်ဦးက “ဒါဟာ တိုက်ဆိုင်မှုတစ်ခုမဟုတ်ပါဘူး။ အခြားအတွေးအခေါ် အယူအဆတွေ (ဒါမှမဟုတ်) အစီအစဉ်တွေ လစ်လပ်နေတုန်းမှာ အမျိုးသားရေးဝိသေသအခြေခံတဲ့ လှုံ့ဆော်မှုတွေဟာ နိုင်ငံရေးအမြတ်ထုတ်ဖို့ လုပ်တဲ့နည်းလမ်းတွေမှန်းသိသာပါတယ်”ဟုသူ့စာအုပ် “The Hidden History of Burma”တွင်ရေးသားခဲ့သည်။

ထို့အပြင် ၂၀၁၁ခုနှစ် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမှ စတင်ခဲ့သော ပါတီနိုင်ငံရေးအခန်းကဏ္ဍသည်လည်း ရခိုင်ပြည်သူလူထု၏ နိုင်ငံရေးရေချိန်ကို တဖြည်းဖြည်းမြှင့်တင်လာနိုင်ခဲ့သည်ဟုဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ဒေါက်တာအေးမောင်ဦးဆောင်ခဲ့သော ရခိုင်အမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP) နှင့် ရခိုင်အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်(ALD)တို့အနေဖြင့် “ရခိုင်အမျိုးသားညီညွတ်ရေး”ဟူသော မျှော်မှန်းချက်ဖြင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ မေလ (၁၅) ရက်နေ့တွင် ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP)ကို ထူထောင်ရန် သဘောတူညီမှုများရရှိခဲ့ကြသည်ဟုသိရှိရပါသည်။⁴ သို့သော် နောက်ပိုင်း ၂၀၁၅ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင်အနိုင်ရရှိခဲ့ကြသည့် ရခိုင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်အတွင်းမှ ရခိုင်အမျိုးသား ပါတီဝင်အမတ်များအနေဖြင့် အာဏာရပါတီ၏ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအပေါ် ထားရှိသော နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ သဘောထားများကို စိတ်ပျက်ခဲ့ကြကြောင်း သတင်းမီဒီယာများတွင် မကြာခဏ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြပါသည်။

အဆိုပါပြဿနာများသည် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ၏ ကန့်သတ်ချက်များကြောင့်ဟု အာဏာရပါတီက ပြောဆိုမှုများရှိခဲ့သော်လည်း ရခိုင်ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် လွှတ်တော်နိုင်ငံရေးနည်းလမ်းသည် ရခိုင်ပြည်သူများလိုချင်သော တန်းတူရေးမှုကို အာမခံနိုင်သည်ဟူသော ယုံကြည်ချက်များ ပျောက်ဆုံးလာဟန်တူခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် နောက်ထပ်ထွက်ပေါက်တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသော ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံတွင်လည်း တစ်ဆိုမှုများကို မြင့်တွေ့လာခဲ့ကြသောအခါ ရက္ခိတပ်တော်ဦးဆောင်သော လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးလမ်းကြောင်းသည် ပိုမိုအားကောင်းလာခဲ့ပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည်လည်း ထင်မှတ်ထားသကဲ့သို့ ကောင်းမွန်လာခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ နိုင်ငံရေးပြဿနာများနှင့်သာ လုံးလည်ချာလည်လိုက်နေခဲ့ပြီး မထင်မှတ်ထားသည့် ပြဿနာများစွာက ယနေ့ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းတွင် ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသို့ တွန်းပို့ရာ နောက်ခံအကြောင်းတရားများ ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။

3 Ye Min Zaw, “What Does the Arakan Army Bring to Rakhine State?”, The Irrawaddy, 11 January 2019, <https://www.irrawaddy.com/opinion/guest-column/arakan-army-bringrakhine-state.html>.
4 စာမျက်နှာ ၁၄၁၊ ဦးမောင်မောင်စိုး(မြောက်ဦးစစ်တမ်း) ဒီဇင်ဘာလ ၂၀၁၇။

၂.၁ သုတေသနပြုသနာများ

ယခု သုတေသနစာတမ်းငယ် ပြုလုပ်ရာတွင် အဓိကအားဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် ပလက်ဝဒေသတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် ယင်းတို့၏ နောက်ဆက်တွဲ ပြဿနာများသည် ပြည်သူလူထုတို့၏ အသက်အိုးအိမ်နှင့် ဘဝနေထိုင်မှုအခြေအနေများကို မည်ကဲ့သို့ ရိုက်ခတ်မှုများရှိနေသနည်းဟူသော သုတေသနမေးခွန်းအပေါ်တွင် အခြေတည်ပြီး ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ သုတေသနမေးခွန်းကို ဖြေဆိုနိုင်ရန်အတွက် မိမိတို့အနေဖြင့် သုတေသနမေးခွန်းများကို အောက်ပါ အကြောင်းအရာလေးခုပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားပါသည်။

(၁) အရပ်သားများ သေဆုံးခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးခံရခြင်းများ။

(၂) နေရပ်စွန့်ခွာစစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည်များ တိုးပွားလာခြင်း။

(၃) အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးခြင်း။

(၄) ရွေးကောက်ပွဲ၊ အင်တာနက်ဖြတ်တောက်မှုများနှင့် သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်များ။

ထို့အပြင် ယခုဆန်းစစ်လေ့လာချက်စာတမ်းလွှာကို သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သည့် နိဂုံးချုပ်သုံးသပ်ချက်များကို အချက်အလက်အခြေပြုသုံးသပ်ချက်များဖြစ်စေရန် ကြိုးစားထားပြီး တွေ့ရှိချက်အချို့ကို မူဝါဒဆိုင်ရာအကြံပြုချက်များအဖြစ် ရေးသားထားပါသည်။

၂.၂ သုတေသနနည်းနာနှင့် သုတေသန ဒီဇိုင်း

ယခုစာတမ်းငယ်၏ အချက်အလက်၊ အထောက်အထားများကို ရယူရာတွင် အရင်းအမြစ်နှစ်ခုအပေါ် အဓိကအခြေခံထားပါသည်။ ပထမတစ်ခုအဖြစ် မိမိတို့သုတေသနပြုလုပ်ရာ အကြောင်းအရာ၊ ဖြစ်စဉ်တွင် တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း ပါဝင်ကြသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များအား အင်တာဗျူးများ ဆက်သွယ်မေးမြန်းခြင်းနှင့် ဒုတိယတစ်ခုမှာ ထုတ်ဝေပြီးသော သတင်းစာ၊ စာစောင်၊ ဆောင်းပါး၊ စာအုပ်များမှ အချက်အလက်များကို ရယူခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ လူပုဂ္ဂိုလ်များအား အင်တာဗျူးမေးမြန်းရာတွင်လည်း အလွတ်သဘောတစ်ဦးချင်း၊ တစ်ယောက်ချင်းစီမေးမြန်းမှုများ (Key Informal Interview) ပြုလုပ်သကဲ့သို့ လူပုဂ္ဂိုလ်များအား အုပ်စုလိုက် မေးမြန်းခြင်းများ(Focus Group Discussion)များကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါမေးခွန်းများ မေးမြန်းရာတွင် ဖြေဆိုသူများ၏အမြင်များ၊ သဘောထားများ၊ ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်များကို လွတ်လပ်စွာပြောဆိုနိုင်စေရန်အလို့ငှာ မိမိတို့အင်တာဗျူးပြုလုပ်ထားသော လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏အမည်နာမများကို သဘောတူညီမှုများမရရှိပါက ဖော်ပြသွားမည်မဟုတ်ပါ။ သို့သော်လည်း မိမိတို့အနေဖြင့် သုတေသနအချက်အလက်များ ခိုင်မာမှုရှိစေရန်အတွက် အင်တာဗျူးဖြေဆိုသူများ၏ အမည်၊ အဖွဲ့အစည်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကိုမူ သိမ်းဆည်းထား ရှိပါသည်။

၃။ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအပေါ် လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း

ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ်၊ ပလက်ဝဒေသတို့တွင်ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကို လေ့လာဆန်းစစ်ရာတွင် လူပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်းများစွာက ရှုထောင့်ပေါင်းစုံဖြင့် လေ့လာဆန်းစစ်မှုများစွာ ပြုလုပ်၊ ပြောဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အဆိုပါ လေ့လာဆန်းစစ်မှုများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ကြည့်ပါကရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းယခုဖြစ်ပွားနေသောလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအပေါ်တွင် အခြေပြုသည့် လေ့လာဆန်းစစ်မှုများသာ များပြားသည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ သို့သော် မိမိတို့ အနေဖြင့် ကနဦးတွင်တင်ပြခဲ့သကဲ့သို့ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းမှ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသည် သမိုင်းဆိုင်ရာ အရင်းခံအကြောင်းတရားများ ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေသကဲ့သို့၊ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးချိန်ခွင်လျှာ အပြောင်းအလဲများနှင့်တိုက်ဆိုင်နေခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အုပ်စုများအကြား အကျိုးစီးပွားများ ရောယှက်နေမှုများ၊ ပြည်သူလူထုများအကြား လူမျိုးရေး / ဘာသာရေး အခြေပြုအမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ ပြင်းထန်လာမှုအပြင် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှု၏ အဓိကသော့ချက်ဟုဆိုရမည့် အရပ်ဘက် - စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးတို့ အပေါ်တွင် အပြန်အလှန်မှီခိုမှုများ ရှိနေပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသည် ရှေးယခင်မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးများထက်ပိုမိုပြီး ထိလွယ်၊ ရှလွယ်ဖြစ်သည့်အပြင် လူမျိုးရေးဆိုင်ရာ အကဲဆတ်မှုများကို ပိုမိုတွေ့မြင်ရသည်ဟု ပြောမည်ဆိုလျှင် မှားလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

အထူးသဖြင့် ရှေးယခင်က တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် ဖြစ်ပွားသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် ယနေ့ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ၏ နောက်ခံအခြေအနေမတူညီမှုများသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင်ပါဝင်နေကြသော အစုအဖွဲ့များအားလုံးအပေါ်တွင် ရာခိုင်နှုန်းအနည်းနှင့်အများ သက်ရောက်မှုရှိနေပါသည်။ ရက္ခိုင့်တပ်တော်အနေဖြင့် ရှေးယခင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များကဲ့သို့ တပ်သားသစ်စုဆောင်းခြင်း၊ ပြည်သူလူထုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု၊ နိုင်ငံရေးလိုလားချက်များအား ဆွဲဆောင်စည်းရုံးခြင်း၊ ဘဏ္ဍရေးရှာဖွေမှု၊ လက်နက်/ခဲယမ်း/မီးကျောက်များဝယ်ယူစုဆောင်းခြင်းအစရှိသောလုပ်ငန်းစဉ်များကို ဒီဂျစ်တယ်ပလက်ဖောင်းများပေါ်တွင် ပိုမိုလွယ်ကူစွာနှင့် ပိုမိုထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်သည်မှာ အထင်အရှားပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရက္ခိုင့်တပ်တော်အနေဖြင့် ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုအတွင်း ယခုကဲ့သို့ ပိုမိုအင်အားကောင်းမွန်ပြီး ပိုမိုတောင့်တင်းသော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်လာစေရန် အဓိကအကူအညီဖြစ်ခဲ့သောအရာသည် ၂၁ ရာစု ခေတ်မီသတင်းအချက်အလက်နည်းပညာများကို စနစ်တကျ အသုံးပြုခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရနှင့် တပ်မတော်အနေဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း မြို့နယ်အချို့တွင် အင်တာနက်ကွန်ရက်များ ဖြတ်တောက်ခြင်းကို စစ်ရေးရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကို အထင်အရှား တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ထို့အပြင် ရက်စွဲတပ်တော်ကို နောက်ထပ်အဓိကအကူအညီဖြစ်စေခဲ့သောအရာသည် တခြားသောတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ကြီးများနှင့် ကောင်းမွန်သောမဟာမိတ်အဖြစ် တည်ဆောက်ထားနိုင်သော မဟာဗျူဟာကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ရက်စွဲတပ်တော်အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအချင်းချင်းသာမက ပြည်ပနိုင်ငံများ ဖြစ်သော တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတို့နှင့် တရားဝင်ဆက်ဆံရေး မဟုတ်သော်လည်း အဆိုပါနိုင်ငံများမှ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ/ ပုဂ္ဂိုလ်များ (သို့မဟုတ်) အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (သို့မဟုတ်) သြဇာအာဏာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ထားနိုင်သည်ဟူသော အချက်သည်လည်း အစိုးရနှင့်တပ်မတော်တို့အတွက် စိုးရိမ်ဖွယ်အခြေအနေတစ်ရပ်အဖြစ် ယူဆနိုင်ဟန် ရှိပါသည်။

ရက်စွဲတပ်တော်တပ်ဖွဲ့ဝင်များ ရခိုင်ပြည်အတွင်းသို့ အခြေချရောက်ရှိလာသည်ဟု ခန့်မှန်းရသော အချိန်မှစတင်ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်ထဲတွင် အစိုးရ၊ တပ်မတော်နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ခြိမ်းခြောက်မှုများ ပိုမိုများပြားလာသည့်အချက်မှာလည်း ယခင်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးကာလများနှင့် တမူထူးခြားစွာ ကွဲထွက်နေသည်ဟု ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ရက်စွဲတပ်တော် ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်အချို့ကလည်း လူမှုကွန်ရက်ပေါ်တွင် **“တရားလည်း ရှိတယ်၊ ဓားလည်းရှိတယ်”** ဟူသော စကားလုံးအချို့ကို ပြောဆိုခဲ့ခြင်းများရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ရက်စွဲတပ်တော်အနေဖြင့်အဆိုပါစကားကို တရားဝင်သုံးနှုန်းခြင်းမျိုးမဟုတ်သောကြောင့် အဓိပ္ပာယ်ပြန်ဆိုရန်ခက်ခဲပါသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရ၏အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့များကို ရက်စွဲတပ်တော်၏အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာယန္တရားများဖြင့် အစားထိုးပြီး မိမိတို့၏ ရပ်တည်မှုကိုအခိုင်အမာတည်ဆောက်လိုခြင်းများရှိကြောင်းကိုရက်စွဲတပ်တော်၏လုပ်ဆောင်ချက်များအား အခြေခံပြီး သုံးသပ်နိုင်ပါသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့၏ ရပ်တည်ချက်တူညီနေမှုသည် ယခုပဋိပက္ခ၏ နောက်ထပ်ထူးခြားသောအရာ ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် တပ်မတော်၏ **“သောင်းကျန်းသူနိုင်ငံနှင့် မူစစ်ဆင်ရေး”** (တပ်မတော် အခေါ်) ကို အရပ်သားအစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးအရတရားဝင်မူပေးခြင်းများကို အထင်အရှားတွေ့နိုင်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ယခု ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကို တပ်မတော်သာမက အရပ်သားအစိုးရကိုယ်တိုင်ကပါ အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့်ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်ဟုယူဆပုံရပါသည်။ အရပ်သားအစိုးရအနေဖြင့် အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီကို ခေါ်ယူခြင်းမရှိခဲ့သော်လည်း တပ်မတော်၏ ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်များနှင့် ပဋိပက္ခများ မပြင်းထန်မီကာလများတွင် တွေ့ဆုံခဲ့မှု များ ရှိခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်က ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် တိုက်ပွဲဝင်နေသော တပ်မတော်သားများကို အသိအမှတ်ပြုချီးကျူးဂုဏ်ပြုကြောင်း ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်လိုက်ခြင်းသည် အဆိုပါ ယူဆချက်ကို ပိုမိုခိုင်မာစေခဲ့ပါသည်။⁵

အစိုးရ၊ တပ်မတော်အနေဖြင့်လည်း တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် သာမက အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့်ပါ

5 7 Days News, April 22 2020, Source - <http://13.251.204.60/story/184320?fbclid=IwAR2IAvijGo6F6gEzyWWNK083JLMraT74PFI6r2Q3NiuN105OxHFajlut CI>

ဆက်ဆံရေးပိုမိုကောင်းမွန်လာအောင်တည်ဆောက်ခြင်းများကို နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများနှင့် တပ်မတော်ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်များ၏ ခရီးစဉ်များက သက်သေထူလျက် ရှိပါသည်။ အဆိုပါခရီးစဉ်များသည် ဒေသတွင်း နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး ပါဝါချိန်ခွင်လျှာညီမျှအောင် ပြုလုပ်သော မဟာဗျူဟာတစ်ခုတည်းသာမကဘဲ ပြည်တွင်းတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များ၊ အထူးသဖြင့် ရက္ခိုင့်တပ်တော် ၏ အိန္ဒိယ - မြန်မာနယ်စပ်နှင့် မြန်မာ - ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်တို့တွင် တည်ရှိနေမှုကို တန်ပြန်ရာတွင် အကူအညီအဖြစ် ရယူလိုခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ဟန်တူသည်။

၃.၁ အရပ်သားများ သေဆုံးခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးခံရခြင်း

အရပ်သားများ သေဆုံးခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးခံရသော ပြဿနာများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် ပလက်ဝဒေသတွင် ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ စတင်ကတည်းက ယနေ့အချိန်အထိ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ကြုံတွေ့နေရသော ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်လာပါသည်။ အထူးသဖြင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကြောင့် အရပ်သားသေဆုံးမှုနှုန်း မြင့်မားခြင်းသည် အဆိုပါပဋိပက္ခအပေါ်တွင် အာရုံစိုက်သင့်သော အဓိကအကြောင်းတရားဖြစ်လာပြီဟု International Crisis Groupမှ ထုတ်ဝေသော "An Avoidable War : Politics and Armed Conflict in Myanmar's Rakhine State" အစီရင်ခံစာတွင် အကျယ်တဝင့် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။⁶

ထို့အပြင် အရပ်သားများကို ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးခံရရင်း သေဆုံးသွားသည့် ကိစ္စများသည်လည်း သတင်းမီဒီယာများတွင် မကြာခဏဖော်ပြမှုများကို တွေ့ရှိနေရသည့်အပြင် အဆိုပါသေဆုံးမှုများအတွက် နိုင်ငံတော်တာဝန်ရှိသူများ၏ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းများ၊ တာဝန်ယူသော အပြုအမူများ တစ်စုံတစ်ရာမှ မတွေ့ရသေးပေ။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုများ၊ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်ခြင်းများကိုလည်း ပိုမိုတွေ့ရှိလာရပါသည်။ အဆိုပါပြဿနာများကို ခေါင်းစဉ် မျိုးစုံတပ်ပြီးပြောဆိုကြသော်လည်း အဓိကအရင်းအမြစ်ပြဿနာသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့်သာဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းရင်းသားအရေး လေ့လာသူတစ်ဦးကလည်း "တိုက်ပွဲတွေ၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွေဖြစ်တိုင်းမှာ အရပ်သားတွေဟာ အဲ့လိုမြေဖာပြန်ဖြစ်ကြရပါတယ်။ မြန်မာ့သမိုင်းမှာရော၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာရော အခုလိုဖြစ်ရပ်မျိုးတွေ ဖြစ်ဖူးပါတယ်။ အဲ့ဒါကို လျော့ချတာတို့၊ မဖြစ်အောင် တားဆီးတာမျိုးလုပ်ဖို့က အတော်ခက်ခဲပါတယ်။ အဓိက ပင်မအရင်းအမြစ်ပြဿနာဖြစ်တဲ့ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနဲ့ နိုင်ငံရေးပြဿနာတွေကို ဖြေရှင်းနိုင်မှသာ ဒီလိုအရပ်သားသေဆုံးမှုနဲ့ ဖမ်းဆီးခံရမှုတွေကို တားဆီးနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်" ဟု မိမိတို့ ပြုလုပ်သော အင်တာဗျူးတစ်ခုတွင် မှတ်ချက်ပေးခဲ့ပါသည်။⁷

ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းလူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်နေသော အရပ်ဘက် အဖွဲ့

6 International Crisis Group (June 2020), An Avoidable War: Politics and Armed Conflict in Myanmar's Rakhine State, Asia Report N'307, and Brussel. Source: <https://www.crisisgroup.org/asia/south-eastasia/myanmar/307-avoidable-war-politics-and-armed-conflict-myanmars-rakhine-state>
7 Internal Interview (1), June 3, 2020 (BNI-MPM Interviews for Analysis Paper 2)

အစည်းတစ်ခုမှ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးကလည်း "ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းမှာ အရပ်သားသေဆုံးမှုတွေ ပိုပိုပြီးများလာတယ်။ ကိန်းဂဏန်းအရ ဘယ်ရွေ့၊ဘယ်မျှလောက်ဆိုတာကို အဖွဲ့အစည်းအသီးသီး က စနစ်တကျ စောင့်ကြည့်မှတ်တမ်းတင်မှုတွေ ရှိကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒါတွေထက် ပိုအရေးကြီး တာက မသင်္ကာမှုတွေနဲ့ ဖမ်းဆီးခံရတဲ့ လူတွေအားလုံးဟာ တရားဥပဒေအရ ကာကွယ်ပိုင်ခွင့်နဲ့ ဖမ်းဆီးထားတုန်းမှာ ဥပဒေရဲ့လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကနေ သွေဖည်ပြီး အကြမ်းဖက်စစ်ဆေးမှုတွေ ရှိနေတဲ့ ကိစ္စတွေဖြစ်ပါတယ်။ မီဒီယာတွေမှာလည်းတွေ့ပါလိမ့်မယ်။ ဘယ်သူကတော့ဖြင့် ဖမ်းဆီး ခံရစဉ်အတွင်း စစ်ဆေးရင်းသေဆုံးသွားတာတို့၊ ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးခံရအပြီး ဆေးရုံတက်ရတာတို့တွေ ပေါ့။ ဒီကိစ္စတွေကို ပိုပြီးအာရုံစိုက်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှာ လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းတွေက လုံခြုံရေးကို အကြောင်းပြပြီး အခုလို အရပ်သားတွေကို တရားဥပဒေမဲ့ ဖမ်းဆီး၊ စစ်ဆေးမှုတွေ၊ အကြမ်းဖက်မှုတွေ ဖြစ်လာပြီဆိုရင် ဒီနိုင်ငံရဲ့အလားအလာက သိပ်ကိုဆိုးရွားသွားနိုင်ပါတယ်။ ရခိုင်ပြည်သူတွေဟာလည်း နိုင်ငံသားတွေပဲဖြစ်တဲ့အတွက် သူတို့အတွက် ဥပဒေဆိုင်ရာ အကာ

ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းမှာ အရပ်သားသေဆုံးမှုတွေ ပိုပိုပြီးများလာတယ်။ ကိန်းဂဏန်းအရ ဘယ်ရွေ့ဘယ်မျှလောက် ဆိုတာကို အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးက စနစ်တကျ စောင့်ကြည့်မှတ်တမ်းတင်မှုတွေ ရှိကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒါတွေထက် ပိုအရေးကြီးတာက မသင်္ကာမှုတွေနဲ့ ဖမ်းဆီးခံရတဲ့ လူတွေအားလုံးဟာ တရားဥပဒေအရ ကာကွယ်ပိုင် ခွင့်နဲ့ ဖမ်းဆီးထားတုန်းမှာ ဥပဒေရဲ့လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကနေ သွေဖည်ပြီး အကြမ်းဖက်စစ်ဆေးမှုတွေ ပိုနေတဲ့ ကိစ္စ တွေဖြစ်ပါတယ်။

အကွယ်ပေးမှုတွေ အရေးတကြီးလိုအပ်ပါတယ်။ အဲလိုမျိုးဥပဒေအရ အကာအကွယ်မရှိတာမျိုး များလာရင် သူတို့တွေကပဲ ဒီပဋိပက္ခကြီးထဲကို ဝင်ရောက်သွားနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခရဲ့ ပင်မပြဿနာ တွေကို မဖြေရှင်းနိုင်သေးတဲ့ကာလမှာ မသင်္ကာမှုနဲ့ ဖမ်းဆီးတာပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ စစ်ဆေးတာပဲဖြစ်ဖြစ်လုပ်ရင် တရားဥပဒေဘောင်ထဲကပဲ လုပ်ဖို့ အရပ်သားအစိုးရအနေနဲ့ ဒီကိစ္စ တွေကို သေချာကြပ်မတ်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်" ဟု ဖြေကြားခဲ့ပါသည်။⁸

တပ်မတော်အနေဖြင့် ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးရာတွင် ဥပဒေကိုကျော်လွန်ပြီး လုပ်ဆောင်ခြင်းများ၊ ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးခြင်းများသည် စစ်မြေပြင်ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ(Rules of Engagement) ကို ကျော်လွန်ပြီး လုပ်ဆောင်ခြင်းများမရှိသည့်အပြင် လူမှုကွန်ရက်များတွင် တွေ့ခဲ့ရသည့် ဗီဒီယို ဖိုင်များသည်လည်း တပ်မတော်သားများ၏ စိတ်ထွက်ပေါက်အရ ဖြစ်ဟန်တူခဲ့ကြောင်းနှင့် တပ်မတော်တွင် ထိုကဲ့သို့ သုံးပန်းများ၊ မသင်္ကာသူများကို ဖမ်းမိတိုင်း ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း စစ်ဆေး ရမည်ဟု စည်းကမ်းထုတ်ထားခြင်းမျိုးမရှိဟု တပ်မတော်နှင့် နီးစပ်သည့် သုတေသနအဖွဲ့တစ်ခုက

8 Internal Interview (2), June 9, 2020 (BNI-MPM Interviews for Analysis Paper 2)

ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။⁹ သို့သော် အဆိုပါ ဖြစ်စဉ်ကဲ့သို့သောဖြစ်ရပ်များ မကြာခဏဖြစ်ပွားနေသည်က တော့ မေးခွန်းထုတ်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ပါသည်။

အထူးသဖြင့် အရပ်သားသေဆုံးမှုများကို အဓိကဖြစ်ပွားစေသော အကြောင်းအရာများထဲတွင် လက်နက်ကြီးများ ရပ်ရွာထဲတွင် ကျရောက်ပြီး ပေါက်ကွဲမှုများဖြစ်ပွားခြင်းကလည်း တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါလက်နက်ကြီးများပစ်ခတ်မှုကို ပဋိပက္ခထဲတွင် ပါဝင်နေကြသော အစုအဖွဲ့များ အနေဖြင့် တာဝန်ခံမှုများမရှိခြင်း၊ တစ်ဖက်ကိုတစ်ဖက် လှဲချခြင်းများကိုသာ ရံဖန်ရံခါ ကြားရလေ့ရှိပြီး အဆိုပါဖြစ်စဉ်များအတွက် အစိုးရအနေဖြင့် တစ်စုံတစ်ရာ ဝင်ရောက်ပြောဆိုခြင်းကို မတွေ့ရှိရပါ။ သို့သော် မီဒီယာများတွင် ဖော်ပြသောသတင်းများအရ အချို့သော လက်နက်ကြီးကျည်ကျရောက် မှုများတွင် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းက သုံးစွဲသော လက်နက်များဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြကြသော်လည်း နောက်ဆက်တွဲ တာဝန်ခံမှုများကင်းမဲ့နေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အဖြစ်အပျက် များ၊ အကြောင်းအရာများသည် ပဋိပက္ခကို ပိုမို ဆိုးရွားလာစေပြီး ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့်လည်း နာကြည်းမှု၊ မုန်းတီးမှုစသော စိတ်ခံစားချက်များ အပေါ် အရင်းခံလျက် လူမျိုးရေးပဋိပက္ခများဆီသို့ ဦးတည်သွားစေနိုင်ပါသည်။

၃.၂ နေရပ်စွန့်ခွာ စစ်ဘေးရှောင်များတိုးပွားလာခြင်း

ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းနှင့် ချင်းပြည်နယ် ပလက်ဝဒေသတို့တွင် ဖြစ်ပွားနေသော လက် နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့် စစ်ဘေးဒုက္ခသည် အရေအတွက်သည် နေ့စဉ်များပြားလျက်ရှိသည်။ စစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည်များသည် စစ်ပွဲကြောင့် မိမိတို့ရပ်ရွာမှ ဘေးကင်းရာဒေသသို့ ပြောင်းရွှေ့၍ သော်လည်းကောင်း၊ လုံခြုံသောနေရာများတွင် စစ်ဘေးရှောင်စခန်းများ ဖွင့်လှစ်ပြီး နေထိုင်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ရပ်ရွာအတွင်းရှိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၊ ဆွေမျိုးများထံတွင်လည်းကောင်း နေထိုင်လျက်ရှိကြပါသည်။ Rakhine Ethnic Congress (REC)၏ အချက်အလက်များအရ ရခိုင် ပြည်နယ်တစ်ခုလုံးတွင် စစ်ဘေးရှောင်အရေအတွက် တစ်သိန်းငါးသောင်းကျော်ခန့်ရှိပြီး Relief and Rehabilitation for Chin IDPs -RRCCI၏ အချက်အလက်များအရ ချင်းပြည်နယ် - ပလက်ဝ ဒေသတွင်လည်း စုစုပေါင်းလူဦးရေ၏ လေးပုံတစ်ပုံခန့်(တစ်သောင်းခွဲ) ရှိသည်ဟု သိရှိရပါသည်။

စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များကြုံတွေ့ရသည့် အဓိကပြဿနာများထဲတွင် အစားအစာ၊ သောက် သုံးရေနှင့်လောင်စာရရှိမှု ခက်ခဲခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ စစ်ဘေးရှောင်များအတွက် အစားအသောက် များနှင့် အခြားသော အထောက်အပံ့များကို မြို့ပေါ်ရှိ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ လှူဒါန်းမှုများမှ အဓိကရရှိပြီး အစိုးရအသိအမှတ်ပြုသော စစ်ဘေးရှောင်စခန်း များတွင် အစိုးရ၏အထောက်အပံ့တစ်ချို့ရရှိသည်ဟု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ ခေါင်း ဆောင်တစ်ဦးက မိမိတို့ပြုလုပ်သောအင်တာဗျူးတစ်ခုတွင် ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။¹⁰ သို့သော် အဆိုပါ

9 RFA June 22, 2020, ရခိုင်စစ်ပွဲအပေါ် ဘယ်လိုရှုမြင်ကြသလဲ။
Source - <https://www.youtube.com/watch?v=DoBM2avm5i8>
10 Internal Interview (3), June 9, 2020 (BNI-MPM Interviews for Analysis Paper 2)

အထောက်အပံ့များသည် ကားလမ်းမကြီးနှင့်နီးသော စစ်ဘေးရှောင်စခန်းများဆီသို့သာ လွယ်လွယ်ကူကူရောက်ရှိနိုင်ပြီး လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးခက်ခဲသော စစ်ဘေးရှောင်စခန်းများနှင့် ရပ်ရွာများတွင်မူ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မြို့ပေါ်ရှိ ရပ်မိ/ရပ်ဖများမှ သွားရောက်လှူဒါန်းမှုများ ပြုလုပ်ကြရပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကုလားတန်မြစ်ကြောင်း တစ်လျှောက်တွင် နေထိုင်ကြသော ကျေးရွာများနှင့် စစ်ဘေးရှောင်စခန်းများတွင် စစ်တပ်၏ကုန်းလမ်း၊ ရေလမ်းပိတ်ဆို့မှုများကြောင့် အထောက်အပံ့များရောက်ရှိနိုင်ခြင်းမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ပိတ်မိနေသော ဒေသခံများနှင့် စစ်ဘေးရှောင်စခန်းများအတွက် အစားအသောက်နှင့် ရိက္ခာများ ပြတ်လပ်မှုများကို မကြာခဏဆိုသလို ဖြစ်ပွားခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ဒုတိယကြံ့တွေ့ရသော အခက်အခဲများသည် လုံခြုံရေးဖြစ်သည်ဟု သိရှိရပါသည်။ စစ်ဘေးရှောင်စခန်းများသည် သူတို့နေထိုင်ရာရပ်ရွာနှင့်နီးသော စစ်ဘေးရှောင်စခန်းများတွင် နေထိုင်ကာ စစ်ပွဲငြိမ်သက်ချိန်တွင် ရွာအတွင်း ကျန်ခဲ့သောပစ္စည်းများနှင့် အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များကို ပြန်လည် ကြည့်ရှုကြရသည်ဖြစ်ရာ ရွာသို့ပြန်လည်ကြည့်ရှုကြသည့်အခါများတွင် စစ်တပ်မှ ပစ်ခတ်ခြင်းများကို မကြာခဏဆိုသလို တွေ့ရှိရသည်ဟု စစ်ဘေးရှောင်စခန်းတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသည့် ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက ပြောပါသည်။¹¹

စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များအနေဖြင့် အစိုးရဆောက်လုပ်ပေးသော စစ်ရှောင်စခန်းများတွင် နေထိုင်လိုကြခြင်းမရှိကြပါ။ အကြောင်းမှာ အစိုးရက သတ်မှတ်ပေးထားသော စစ်ရှောင်စခန်းများသည် ၎င်းတို့၏ရပ်ရွာများနှင့် အလွန်ဝေးကွာပြီး အဆိုပါစစ်ရှောင်စခန်းများမှ ၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေများဆီသို့ သွားရောက်သောအခါ မြေမြုပ်ခိုင်းနှင်းမိခြင်း စသည်တို့ကို ကြုံတွေ့ရပါသည်။ ထို့အပြင် စစ်ဘေးရှောင်စခန်းများကို စစ်တပ်မှ အချိန်မရွေးဝင်ရောက်စစ်ဆေးခြင်းများ ပြုလုပ်လေ့ရှိသောကြောင့် စစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည်များ(အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်များ)အနေဖြင့် လုံခြုံမှုမရှိဟု ခံစားရကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ချင်းပြည်နယ်တွင် စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များအရေးလှုပ်ရှားသူတစ်ဦးက “စစ်ဘေးရှောင်တွေက စစ်တပ်ကိုရော၊ ရက္ခိုင့်တပ်တော်ကိုရော ကြောက်ကြတယ်ပေါ့လေ။ ရက္ခိုင့်တပ်တော်ဘက်က အရပ်သားတွေကို ပစ်ခတ်တာမျိုးတော့မကြုံရသော်လည်း တစ်ဖက်စစ်တပ်က ပစ်ခတ်တာတွေကိုတော့ ခဏ၊ ခဏလို ကြုံရတယ်။ ဒါပေမယ့် နောက်တစ်ခုက စစ်တပ်ဘက်ကပစ်ရင် အစိုးရကို တိုင်လို့ရတယ်။ ရက္ခိုင့်တပ်တော်ဘက်က ပစ်ရင် ဘယ်သူ့ကို တိုင်ရမှန်းမသိတာမျိုးတွေ ဖြစ်တာပေါ့။ အရေးယူတာမယူတာက နောက်ပြဿနာပေါ့ဗျာ” ဟု မိမိတို့ အင်တာဗျူးတစ်ခုတွင် ပြောကြားခဲ့ပါသည်။¹²

ထို့အပြင် စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များသည် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး အခက်အခဲများစွာ ကြုံတွေ့ရသည်ဟု သိရှိရပါသည်။ စစ်ဘေးရှောင်ဒေသများတွင် ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်း၊ ဆေးဝါးပစ္စည်းများ လုံလောက်မှုမရှိသည့်အပြင် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ၏ လုံခြုံရေးသည်လည်း စိုးရိမ်ဖွယ်အနေအထားရှိကြောင်းကို တွေ့မြင်ရပါသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်၏ သွားလာရေး

11 Internal Interview (4), June 14, 2020 (BNI-MPM Interviews for Analysis Paper 2)
12 Internal Interview (5), June 9, 2020 (BNI-MPM Interviews for Analysis Paper 2)

ကန့်သတ်ထားမှုကြောင့် မြို့ပေါ်ရှိဆေးရုံများတွင် အချိန်မီရောက်ရှိနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ သေဆုံးသွားသည့် ဖြစ်စဉ်များကိုလည်း ရံဖန်ရံခါ ကြားသိ ရပါသည်။ ယခု Covid-19 သည် တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ပျံ့နှံ့ လျက်ရှိပြီး ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ရာဖြစ်နေသော်လည်း စစ်ဘေးရှောင်များတွင်မူ Covid-19 ကပ်ရောဂါကို ဂရုစိုက်နိုင်ဘဲ နေ့စဉ်စားဝတ်နေရေးနှင့် အသက်ရှင်သန်ရေးကိုသာ ဂရုစိုက်နေရသည်ဟု သိရှိရပါ သည်။ ထို့အပြင် ပညာရေးဌာနများတွင်လည်း ကျောင်းဆရာ/မများအနေဖြင့် စစ်ပွဲများကြောင့် ကျောင်းတက်ရာတွင် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရသည်ဟု သိရှိရပြီး ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် ချင်းပြည်နယ် ပလက်ဝမြို့နယ်မှ ကျောင်းဆရာ/မ (၁၀၀) ကျော်သည် စစ်ပွဲကြောင့် ပြောင်းရွှေ့ခွင့် တင်ကြသည်ဟု မီဒီယာများတွင် ဖော်ပြချက်အရ သိရှိရပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်လည်း စစ်ပွဲ များကြောင့် ကျောင်းပြန်ဖွင့်ရန် မသေချာသည့်အနေအထားတွင်ရှိနေပြီး မိဘများသည်လည်း ကလေးများ၏လုံခြုံရေးအတွက် အထူးပင် စိုးရိမ်မှုများရှိသည်ဟု သိရှိရပါသည်။

ကချင်ပြည်နယ် အတွေ့အကြုံအရပြောရရင် အစပိုင်းမှာအရမ်းခက်ခဲပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကို အစိုးရကလည်း မယုံဘူး။ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့တွေကလည်း မယုံဘူးပေါ့ဗျာ။ အဲ့တော့ အချိန်အကြာကြီး သူတို့နဲ့ ရင်းနှီးမှု၊ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရတယ်။ အဲ့လိုတည်ဆောက်တဲ့အခါမှာလည်းအရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတွေ အသွေးလူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုလုပ်ငန်းကို လောက်လှလုပ်ကိုင်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါမှလည်း ပိုပြီး နားလည်ကျွမ်းဝင်တာမျိုးတွေ၊ ယုံကြည်တာမျိုးတွေ ဖြစ်လာပြီး စစ်ဘေးရှောင်အရေးကို သေချာကူညီနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့်ချင်းပြည်နယ် - ပလက်ဝဒေသတွင် ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ များသည် မည်သည့်အချိန်တွင်ပြီးဆုံးမည်ကို မသိရှိရသော်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ်- ပလက်ဝဒေသတွင် စစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည်များအရေးကို မလွဲမသွေဖြေရှင်းရန် လိုအပ်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကချင်ပြည်နယ် စစ်ဘေးရှောင်အရေးကို တစ်စိုက်မတ်မတ် လုပ်ဆောင်ခဲ့ သော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းမှခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက "ကချင်ပြည်နယ် အတွေ့အကြုံအရ ပြောရ ရင် အစပိုင်းမှာအရမ်းခက်ခဲပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကို အစိုးရကလည်း မယုံဘူး။ နိုင်ငံ တကာအဖွဲ့တွေကလည်း မယုံဘူးပေါ့ဗျာ။ အဲ့တော့ အချိန်အကြာကြီး သူတို့နဲ့ ရင်းနှီးမှု၊ ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရတယ်။ အဲ့လိုတည်ဆောက်တဲ့အခါမှာလည်း အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတွေအနေနဲ့ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုလုပ်ငန်းကို လောက်လှလုပ်ကိုင်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါမှလည်း ပိုပြီး နားလည်ကျွမ်းဝင်တာမျိုးတွေ၊ ယုံကြည်တာမျိုးတွေ ဖြစ်လာပြီး စစ်ဘေးရှောင်အရေးကို သေချာ ကူညီနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်" ဟု မိမိတို့ပြုလုပ်သော အင်တာဗျူးတွင် ဖြေကြားခဲ့ပါသည်။¹³

13 Internal Interview (6), June 16, 2020 (BNI-MPM Interviews for Analysis Paper 2)

၃.၃ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးခြင်း

ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် - ပလက်ဝဒေသတွင် ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့် တစ်ခုတည်းသော နည်းလမ်းမှာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူများသာမက နယ်ပယ်စုံမှ ပညာရှင်များက ထောက်ပြလေ့ရှိကြပါသည်။ သို့သော် လက်တွေ့အခြေအနေတွင်မူ အစိုးရ၊ တပ်မတော်နှင့် ရက်ပိုင်တပ်တော်တို့အကြား အားရဖွယ်ရာတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ မရှိခဲ့ပါ။ ဆွေးနွေးပွဲများကို ပြန်ကြည့်မည်ဆိုပါက ၂၀၁၇ခုနှစ် မေလတွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ဒုတိယအကြိမ် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - ၂၁ ရာစု ပင်လုံအခမ်းအနားတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် မြောက်ပိုင်း(၇)ဖွဲ့တို့တွေ့ဆုံခဲ့ကြပြီး အစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်များကို ပြောကြားခဲ့သည်။¹⁴ ထို့အပြင် ၂၀၁၈

ပထမတော့ အရပ်သားအစိုးရကို တကယ်ပျော်လင်ခဲ့တယ်ဗျာ။ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းတွေကြားထဲ ကိုဝင်ပြီး ငြေငြိမ်းပေးနိုင်တဲ့ ပုံစံမျိုးအနေနဲ့ ရှိနေမယ်ဆိုပြီးတော့ပေါ့လေ။ ဒါပေမယ့် အရပ်သားအစိုးရအနေနဲ့ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တစ်ခုကို အကြမ်းပက်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် သတ်မှတ်၊ စစ်ဆင်ရေးထဲက စစ်သားတွေကို သူရဲကောင်းလိုချိုးကျူးတာမျိုးတွေ တွေ့လိုက်ရတော့ ...

ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်၊ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်တို့နှင့် မြောက်ပိုင်း(၇)ဖွဲ့တို့တွေ့ဆုံရန် အစိုးရက စီစဉ်ဆောင်ရွက်နေသည်ဟု ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - ၂၁ ရာစုပင်လုံ တတိယအစည်းအဝေးမစတင်မီ ပြောကြားခဲ့ပြီး အဆိုပါအစည်းအဝေးကာလတွင်လည်း တွေ့ဆုံခဲ့ကြပါသည်။¹⁵

ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - ၂၁ရာစုပင်လုံ (တတိယအကြိမ်)အပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် တပ်မတော်နှင့်မြောက်ပိုင်းစစ်ရေးမဟာမိတ်အဖွဲ့များ ထပ်မံတွေ့ဆုံရန် လျာထားခဲ့ကြသော်လည်း တွေ့ဆုံပွဲကို ရွေ့ဆိုင်းခဲ့ကြပါသည်။¹⁶ ထို့နောက်တွင် မြောက်ပိုင်းမဟာမိတ်(၃)ဖွဲ့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ကော်မရှင်တို့သည် တရုတ်နိုင်ငံ ကူမင်းမြို့တွင် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၅

14 Myanmar President Office, May 25, 2020. Source - <https://www.president-office.gov.mm/?q=issues/peace/id-12104>
15 Mizzima Burmese, July 10, 2018. Source - http://www.mizzimaburmese.com/article/41222?fbclid=IwAR0FoupqI76HrVN8_tSGNB_M_F_ZboHfRj3sH7aIBbv RB1O623SfRbzxboxA
16 Network Media Group, August 10, 2020. Source - http://www.nmg-news.com/2018/08/10/5174?fbclid=IwAR0_1KBy_9WV3XSYsrareZSfLocjLpIyldE9x_yy0mpZni-MqvfhnekNNTQ

ရက်တွင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ ကြပြန်ပါသည်။¹⁷ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင်မူ အစိုးရ၊ တပ်မတော်တို့နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ မဖြစ်မြောက်ခဲ့ဘဲ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ (FPNCC) အဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့်သာ ဇွန်လတွင် ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော် (UWSA) ဌာနချုပ် အခြေစိုက်ရာ ပန်ဆန်းမြို့တွင် တွေ့ဆုံခဲ့ကြပါသည်။ ၂၀၂၀ခုနှစ်တွင် အစိုးရ၊ တပ်မတော်နှင့် ရက်ချိတ်တပ်မတော်တို့အကြား တွေ့ဆုံခြင်းမရှိဘဲ တပ်မတော်၏ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကာလများ တွင်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်အား အမြဲတမ်းချန်လှပ်ထားခဲ့သည်ကိုတွေ့ရပြီး တိုက်ပွဲများသာ ပိုမိုပြင်းထန်လာခဲ့ပါသည်။

အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများ စတင်ဖြစ်မြောက်စေရန်အတွက် အဓိကကျသော အရာမှာ နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒ (Political Will)ပင် ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ အာဏာရရှိလာသည့်အချိန်တွင် ယခင်အစိုးရ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး ဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ် (NCA) အကောင်အထည်ဖော်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များအတိုင်း ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များကို ပြောင်းလဲခဲ့သော်လည်း ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ရလဒ်များထွက်ပေါ်လာခြင်းမရှိသည်မှာ သတိပြုဖွယ်ရာဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အရပ်သားအစိုးရနှင့် တပ်မတော်အကြားမှ ဆက်ဆံရေးသည် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများအတွက် အရေးကြီးသော အကြောင်းအရာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အစိုးရအနေဖြင့် ရက်ချိတ်တပ်မတော်ကို အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်သည့်အချိန်မှစတင်ပြီး ရက်ချိတ်တပ်မတော်နှင့်အစိုးရ၊ တပ်မတော်တို့အကြား ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများသည် ရှေ့တိုးရန်ခက်ခဲသည့် အနေအထားသို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက "အစိုးရနဲ့ တပ်မတော်အနေနဲ့ ရက်ချိတ်တပ်မတော်အပေါ် နိုင်ငံရေးအရ ဘယ်လိုသဘောထားလဲပေါ့။ ဒါက သိပ်အရေးကြီးတယ်။ စစ်တပ်အနေနဲ့လည်း ရက်ချိတ်တပ်မတော်ရဲ့တည်ရှိမှုကို လိုင်ဇာမှာပဲ အသိအမှတ်ပြုမယ်ပြောလိုက်၊ အသိအမှတ်မပြုတော့ဘူးပြောလိုက်၊ ရခိုင်ပြည်မှာ တစ်စွဲခွင့် မပေးဘူးပြောလိုက် စသည်ဖြင့် ဟိုပြော၊ ဒီပြော ပြောနေတာထက်စာရင် အစိုးရက ကြားထဲကနေ စစ်ရေးပြဿနာပုံစံမျိုးမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေးပြဿနာဆိုတာကို အရင်ဆုံး အသိအမှတ်ပြုရမယ်။ ဒါမှ ရှေ့ဆက်ဆွေးနွေးလို့ ရမယ်။ အခု ကြည့်လိုက် စစ်တပ်ကရော၊ အစိုးရရော အသိအမှတ်ပြုတာ၊ မပြုတာ အသာထား လက်တွေ့မှာ ရက်ချိတ် တပ်မတော်က ရခိုင်ပြည်တနံတလျားမှာ စစ်ဆင်ရေးတွေလုပ်ပြီး တည်ရှိမှုကို သက်သေပြနေပြီ" ဟု BNI က ပြုလုပ်သည့် အင်တာဗျူးတစ်ခုတွင် ဖြေဆိုခဲ့ပါသည်။¹⁸

ထို့အပြင် ၎င်းက "ပထမတော့ အရပ်သားအစိုးရကို တကယ်မျှော်လင့်ခဲ့တယ်ဗျာ။ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းတွေကြားထဲကိုဝင်ပြီးဖြေရှင်းပေးနိုင်တဲ့ပုံစံမျိုးအနေနဲ့ရှိနေမယ်ဆိုပြီးတော့ပေါ့လေ။ ဒါပေမယ့် အရပ်သားအစိုးရအနေနဲ့ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တစ်ခုကို အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် သတ်မှတ်၊ စစ်ဆင်ရေးထဲက စစ်သားတွေကို သူ့ရဲကောင်းလိုချီးကျူးတာမျိုးတွေတွေ့လိုက်ရတော့ သူတို့ ပြောပြောနေတဲ့ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးဟာ တိုင်းရင်းသားတွေ

17 Radio Free Asia, September 4, 2018. Source - <https://www.rfa.org/english/news/myanmar/ethnic-armed-groups-to-meet-with-myanmar-peacecommission09042018161046>.
18 Internal Interview (7), June 10, 2020 (BNI-MPM Interviews for Analysis Paper 2)

အတွက် မဟုတ်ဘူးဆိုတာ သေချာ သိသွားတာပါပဲ”ဟု ဆက်လက်ပြောဆိုပါသည်။

ထို့အပြင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကို ရပ်တန့်ရန်အတွက် အရေးပါသည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲများဖြစ်ပေါ်ရန်အတွက် အလွတ်သဘော တွေ့ဆုံမှုများသည် လည်းအရေးပါလှပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒအပြည့်ဖြင့် ပဋိပက္ခတွင်ပါဝင်နေသည့် လက်နက်ကိုင်အစုအဖွဲ့အားလုံးနှင့် အလွတ်သဘောတွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်နိုင်ရန် အပူတပြင်း လိုအပ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒရှိရန်ဆိုသည်မှာလည်း ယခုဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကို အမျိုးသားလုံခြုံရေးအမြင်မျိုးမဟုတ်ဘဲ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များနှင့် အစိုးရတို့အကြား နိုင်ငံရေးတန်းတူခွင့်၊ အမျိုးသားရေးတန်းတူခွင့် အစရှိသည့် ဖယ်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုစနစ် တည်ဆောက်လိုခြင်းဟူသော အမြင်မျိုးဖြင့် ချဉ်းကပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် သတ်မှတ် ထားမှုများကို ပြန်လည်ပယ်ဖျက်ပြီး နိုင်ငံရေးအရ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးကိစ္စများ၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကိစ္စများအတွက် လမ်းစဉ်ပြန်လည်ပွင့်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့မဟုတ်ပါက ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် - ပလက်ဝဒေသတွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသည် ပိုမိုဆိုးရွားသည့် အခြေအနေများသို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ရန်ပင် နောက်ကျသွားနိုင်ပါသည်။

၃.၄ အင်တာနက်ဖြတ်တောက်မှုနှင့် သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်များ

ရခိုင်ပြည်နယ်ထဲမှ မြို့နယ်အများစုနှင့် ချင်းပြည်နယ်၊ ပလက်ဝဒေသတို့ကို အင်တာနက်လှိုင်းဖြတ်တောက်ထားခဲ့သည်မှာ ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် (၁) နှစ် ပြည့်မြောက်သွားခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ဖြတ်တောက်ထားခြင်းမှာ အစိုးရအနေဖြင့် အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအတွက် ဟု အကြောင်းပြချက်ပေးသော်လည်း တပ်မတော်၏ စစ်ရေးရည်ရွယ်ချက်များအတွက် ဖြတ်တောက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု အများစုကဝေဖန်ကြပါသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်အနေဖြင့် ရက္ခိုင့်တပ်တော်အပေါ်တွင် စစ်ရေး အသာစီးရယူလိုမှုကြောင့် ယခုကဲ့သို့ အင်တာနက်လှိုင်း ဖြတ်တောက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟုယူဆကြပြီး အဆိုပါလုပ်ရပ်ကြောင့် မြန်မာ့တပ်မတော်အနေဖြင့် ရက္ခိုင့်တပ်တော်၏ ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းကို ဖြတ်တောက်နိုင်ခြင်းမရှိကြောင်းကို သုံးသပ်မှုများလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။¹⁹

အင်တာနက်လှိုင်းဖြတ်တောက်မှု၏ ဆိုးကျိုးများကို အဓိကခံစားရသူများမှာ အရပ်သားပြည်သူများ ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် စစ်ဘေးဒဏ်ကြောင့် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရမှုများ၊ မတရားသဖြင့် ဖမ်းဆီးခံရမှုများ၊ စားနပ်ရိက္ခာပြတ်တောက်မှုများနှင့် အိုးအိမ်စည်းစိမ်များ ဖျက်ဆီးခံရမှုများ၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အနိုင်ကျင့်စော်ကားမှုများ အစရှိသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှုများကို သတင်းမီဒီယာများတွင် တိကျစွာဖော်ပြနိုင်ခြင်း လျော့နည်းလာခြင်းတို့မှာ အဆိုပါအင်တာနက်လှိုင်း ဖြတ်တောက်ထားမှု၏ နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များပင် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် စီးပွားရေး၊ ပညာရေးနှင့်

19 ဦးမောင်မောင်စိုး ၊ ရခိုင်စစ်ပွဲနှင့် သူ၏ဇာတိကောင်များ (အပိုင်း ၃)၊ ဧရာဝတီ ဇွန်လ (၁၃)၊ ၂၀၂၀။
Source - <https://burma.irrawaddy.com/article/2020/06/13/224570.html>

လူမှုရေးဆိုင်ရာ အရေးအရာများတွင်လည်း ရခိုင်ပြည်သူများနှင့် ချင်းပြည်နယ် - ပလက်ဝဒေသမှ ပြည်သူများအနေဖြင့် အင်တာနက်လှိုင်း ဖြတ်တောက်ခံထားရမှု၏ အကျိုးဆက်ကို ခံစားရပါသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ် အခြေစိုက် သတင်းသမားတစ်ဦးက “ရခိုင်ပြည်နယ်မှာ အင်တာနက်ဖြတ် တောက်ထားလို့ အဓိကဆိုးကျိုးခံစားရတာက ပြည်သူလူထုတွေပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ သတင်းသမား တွေဆိုရင် အရင်တုန်းက သတင်းရယူပြီးရင် ဘယ်နားကနေနေ မိခင်သတင်းဌာနကို ပေးပို့လို့ ရတယ်။ အခုကျတော့ စစ်တွေကို ရောက်အောင်သွားတာတို့၊ ဒါမှမဟုတ် အဲ့ဒီသတင်းအရင်း အမြစ် တွေကို လူကြုံနဲ့ပေးပို့တာတို့လုပ်ရတယ်။ အဲ့လိုလုပ်တော့ ကျွန်တော်တို့အတွက် အရမ်းအန္တရာယ် များပါတယ်။ တစ်မြို့ကနေ နောက်တစ်မြို့ကို ကူးသန်းရတာ ရခိုင်ပြည်မှာ အခုက အန္တရာယ် အများဆုံးလို့တောင် ပြောလို့ရပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သူတို့(တပ်မတော်)က ခရီးသွားတွေရဲ့ လက်ကိုင်ဖုန်းတွေကို အကုန်စစ်တယ်။ မတော်တဆများ တစ်ခုခု အမှတ်တမဲ့ သိမ်းထားမိတာ

ရခိုင်ပြည်နယ်မှာ အင်တာနက်ဖြတ်တောက်ထားလို့ အဓိကဆိုးကျိုးခံစားရတာက ပြည်သူလူထုတွေပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ သတင်းသမားတွေဆိုရင် အရင်တုန်းက သတင်းရယူပြီးရင် ဘယ်နားကနေနေ မိခင်သတင်းဌာနကို ပေးပို့လို့ ရတယ်။ အခုကျတော့ စစ်တွေကိုရောက်အောင်သွားတာတို့၊ ဒါမှမဟုတ် အဲ့ဒီသတင်းအရင်းအမြစ်တွေကို လူကြုံနဲ့ပေးပို့တာတို့လုပ်ရတယ်။ အဲ့လိုလုပ်တော့ ကျွန်တော်တို့အတွက် အရမ်းအန္တရာယ်များပါတယ်။

များရှိရင်သွားပြီပေါ့။ အဲ့တော့ ကျွန်တော်တို့လို သတင်းသမားတွေအတွက်က အရမ်းအန္တရာယ် များပါတယ်။ ပြီးတော့ ကုန်ကျစားရိတ်ပေါ့။ အရင်တုန်းကတော့ ဘယ်နားကနေနေ ပို့လိုရတယ်ဆိုပေ မယ့် အခုကျတော့ စစ်တွေကို ရောက်အောင်သွားရတော့၊ ကုန်ကျစားရိတ်တွေ ပိုကုန်ပါတယ်။ ဒါက သတင်းသမားတွေ နေ့စဉ်ကြုံတွေ့နေရတဲ့ အခက်အခဲတွေပဲ ရှိပါသေးတယ်။ တခြားသော သတင်းယူတာမျိုးတွေအ တွက်ဆိုရင်လည်း ကျွန်တော်တို့မှာ အခက်အခဲ အများကြီးရှိပါတယ်”ဟု မိမိတို့ အင်တာဗျူးတစ်ခုတွင် ဖြေဆိုခဲ့ပါသည်။²⁰

ထို့အပြင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်တစ်ဦးကလည်း “ကျွန်တော်တို့ ပြည်သူ့ အကျိုး ပြုလုပ်နေတဲ့ စီမံကိန်းတွေတော်တော်များများ ရပ်ဆိုင်းထားရတယ်။ ကျွန်တော်တို့မှာဆိုရင် တခြား မြို့တွေမှာ ရုံးခွဲတွေရှိတယ်။ အခု အင်တာနက်မရတော့ ဆက်သွယ်ရတာ၊ အလုပ်လုပ်ရတာ အင်မတန်မှ ခက်ခဲပါတယ်။ ပြီးတော့ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်နေကြတဲ့ သာမန်ပြည်သူတွေဆိုရင် ငွေလွှဲ၊ ငွေထုတ်တာကအစ စစ်တွေကို သွားရတယ်။ ပိုက်ဆံထုတ်ကြီး ကိုင်ပြီး ပြန်ရတာ လုံးဝ မလုံခြုံဘူး။ ပြီးတော့ လူငယ်တွေ အင်တာနက်မရှိတော့ ဘာသတင်းအချက်အလက်မှ မရတော့ဘူး။ အရင်တုန်းကတော့ အင်တာနက်မရှိဘဲ နေထိုင်ရှင်သန်ခဲ့ရတယ်ဆိုပေမယ့် အခုကျတော့

20 Internal Interview (8), June 11, 2020 (BNI-MPM Interviews for Analysis Paper 2)

အင်တာနက်က လူသားတွေရဲ့ အခြေခံလိုအပ်ချက်လို့တောင် ဖြစ်နေပြီမဟုတ်လား။ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး၊ ပညာရေး၊ လူမှုရေးကအစ အင်တာနက်ပေါ်ကနေ အလုပ်လုပ်နေကြပြီလေ။ ရခိုင်မှာ က လူငယ်တွေ၊ သား/သမီးတွေက နိုင်ငံရပ်ခြားမှာ အလုပ်သွားလုပ်ကြတာများတယ်။ အခုလို ကိုဗစ်ဖြစ်နေတဲ့အချိန်မှာ မိဘတွေက သားသမီးတွေ အဆင်ပြေရဲ့လား။ သားသမီးတွေကလည်း မိဘတွေ စစ်ပြဲကြားတွေမှာ အဆင်ပြေကြရဲ့လား သိချင်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် အင်တာနက်မရတော့ အဆက်အသွယ် အရင်လိုလုပ်ရတာ မလွယ်ကူတော့ဘူး။ ဒီကြားထဲ မြို့ပေါ်ကိုသွားရင် အစစ် အဆေးက ခံရသေးတယ်။ တစ်ခုခု မသင်္ကာစရာတွေ့လိုကတော့ နောက်ဆက်တွဲ ပြဿနာတွေ မတွေ့ရဲဘူး။ အင်တာနက်ဖြတ်တောက်ခံထားရတာ ရခိုင်ပြည်သူလူထုအတွက်ကတော့ အတော် ကြီးဆုံးရုံးမှုတွေများပါတယ်” ဟု ဖြေဆိုခဲ့ပါသည်။²¹

ထို့အပြင် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် - ပလက်ဝဒေသတွင် ဖြစ်ပွားနေသော ပဋိပက္ခများ အတွက် ရက်စွဲတပ်တော်ထံ သတင်းအင်တာဗျူးများပြုလုပ်သော သတင်းဌာနများကိုလည်း မတရားအသင်း ဆက်သွယ်မှုပုဒ်မများ၊ အကြမ်းဖက်တိုက်ဖျက်မှုပဒေပုဒ်မများ အစရှိသည်တို့ဖြင့် တရားစွဲဆိုမှုများ၊ ဖမ်းဆီးမှုများကို ပြုလုပ်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့အပြင် အင်တာနက်လိုင်း ဖြတ်တောက်ထားမှု တစ်နှစ်ပြည့်အတွက် လှုပ်ရှားကြသော တက်ကြွလှုပ်ရှားသူအချို့မှာလည်း တရားစွဲဆိုမှုများ ပြုလုပ်ခံထားရသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။

ထိုကဲ့သို့သော သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းများကို အစိုးရ အနေဖြင့် ကန့်သတ်ဆောင်ရွက်လာခြင်းမှာ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေးအတွက် ကောင်း မွန်သော လက္ခဏာရပ်မဟုတ်ပေ။ ပြည်သူများအနေဖြင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပါဝင်သော အစုအဖွဲ့များ၏အသံကိုနားစွင့်နိုင်သည်ဟူသော အခွင့်အရေးရှိသည့်အပြင်၊ သတင်း ဌာနများအနေဖြင့်လည်း ဘက်လိုက်မှုကင်းသော သတင်းများထုတ်လုပ်နိုင်ရေးအတွက် မျှတသော သတင်းရယူမှုများဖြစ်စေရန် အရေးကြီးလှပါသည်။ သို့သော် ယခုကဲ့သို့ သတင်းမီဒီယာများ၏ လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကန့်သတ်နှောင့်ယှက်မှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်သည် အနှုတ်လက္ခဏာဆောင် သည့်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေပါသည်။

---

21 Internal Interview (9), June 12, 2020 (BNI-MPM Interviews for Analysis Paper 2)

၄။ နိဂုံး

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရသော် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် - ပလက်ဝဒေသတွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသည် မသေချာမှု၊ မရေရာမှုများနှင့် ပြည့်နှက်နေပြီး တစ်စထက်တစ်စ ဆိုးရွားလျက်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် အဆိုပါဒေသများတွင် တိုက်ပွဲများကို ရပ်ဆိုင်းနိုင်ခြင်း မရှိပါက စစ်ဘေးရှောင်အရေအတွက် ပိုမိုများပြားလာမည်ဖြစ်သည့်အပြင် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် - ပလက်ဝဒေသ၏ လူမှုစီးပွားအကြပ်အတည်းကို ပိုမိုဖြစ်ပွားစေမည်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ အကြပ်အတည်းများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် - ပလက်ဝဒေသတို့ကိုသာ ရိုက်ခတ်မှုများရှိနေမည်မဟုတ်ဘဲ ပဋိပက္ခကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံး၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ သံတမန်ရေး အစရှိသော မျက်နှာစာများတွင်ပါ ရိုက်ခတ်မှုများ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် Covid - 19

တိုက်ပွဲများရပ်စဲရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့သော် မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများအနေဖြင့် လုံခြုံသော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် မဲဆန္ဒပေးမှုကို လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် အဆိုပါနောက်ဆက်တွဲကိစ္စများကို လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင် ပါဝင်နေကြသည့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြောဆိုဆွေးနွေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

ကြောင့် ကမ္ဘာလုံးချီသည့် စီးပွားပျက်ကပ်ဖြစ်ပွားနေသည့် အချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် စီးပွားရေး ပြဿနာများသာမကဘဲ အဆိုပါပဋိပက္ခများ၏ နောက်ဆက်တွဲပြဿနာများဖြစ်နိုင်သည့် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာမကျေလည်မှုများ ကြီးထွားလာခြင်း၊ စစ်ဘေးရှောင်များအတွက် လူသားချင်းကူညီစောင့်ရှောက်မှုများ အရေးတကြီးလိုအပ်လာခြင်း၊ နိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေး လိုငွေများပြားလာခြင်း၊ လူသားရွှေ့ပြောင်းမှုများမှတစ်ဆင့် လူကုန်ကူးမှု/ မူးယစ်ဆေးဝါးအစရှိသည့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ပြဿနာများ ပိုမိုများပြားလာခြင်း၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ ကျဆင်းလာခြင်း၊ နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝန်းမှ အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများ ပိုမိုများပြားလာခြင်း အစရှိသည့် ပြဿနာများကို ရင်ဆိုင်လာရဖွယ်ရှိပါသည်။

နိုင်ငံတွင်း မတည်ငြိမ်မှုများသည် ဒေသတွင်းငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးကိုပါ ရိုက်ခတ်မှုများ ရှိနိုင်သောကြောင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသည် လုံခြုံရေးအမြင်သက်သက်ဖြင့် ဖြေရှင်းရမည့် ပြဿနာမဟုတ်ကြောင်းကို အစိုးရအနေဖြင့် သိရှိ၊ နားလည်၊ လက်ခံရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုသရုပ်သကန်တည်ဆောက်ခြင်း (Nation Building)အတွက် အရေးကြီးသည့် လူမှုသဟဇာတဖြစ်ရေး (Social Cohesion)သည် ယခု ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် - ပလက်ဝဒေသတွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကို ဖြေရှင်းရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သော အဓိကအကြောင်းအချက်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။ လူမျိုးရေးအသွင်ဆောင်လာသော ပဋိပက္ခများ

မဖြစ်ပေါ်စေရေးအတွက် အစိုးရအနေဖြင့် ကြိုတင်ပြီးတွေးဆထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ကြိုတင်ကာကွယ်ရာတွင်လည်းအင်အားကိုအသုံးပြုပြီးဖြေရှင်းခြင်းထက်တရားနည်းလမ်းကျသော တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်းများ၊ စစ်မှန်သော နိုင်ငံရေး စိတ်ဆန္ဒများဖြင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းများ၊ စနစ် ကျသော အစုအဖွဲ့များဖွဲ့စည်းပြီး အလွတ်သဘော တွေ့ဆုံခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ထို့အပြင် ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၈)ရက်တွင် ကျင်းပမည့် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် ပလက်ဝဒေသတွင် ရွေးကောက်ပွဲများ မပြုလုပ်နိုင် မည်ကို စိုးရိမ်မှုများရှိကြသော်လည်း ယခုအခါ ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပမည်ဟု ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်၏ ကြေညာချက်အရ သိရှိရပါသည်။ သို့သော် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပမည်ဟု ကြေညာရုံနှင့် မပြီးဘဲ လွတ်လပ်ပြီးတရားမျှတသောရွေးကောက်ပွဲ၏ နောက်ဆက်တွဲကိစ္စများဖြစ်သည့် မဲဆွယ် စည်းရုံးမှုများ၊ မဲစာရင်းစစ်ဆေးမှုများ၊ မဲပေးခြင်းများ၊ မဲရလဒ်ရေတွက်ခြင်းများ၊ မဲရလဒ်ကြေညာ ကြော်ငြာခြင်းများကို ပြုလုပ်နိုင်ရန် ပိုမိုပြီးအရေးကြီးလှပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်များပြုလုပ်နိုင်ရန်အ တွက် တိုက်ပွဲများရပ်စဲရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများအနေဖြင့် လုံခြုံသော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် မဲထည့်ခြင်းကို လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် အဆိုပါနောက်ဆက်တွဲကိစ္စများကို လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွင် ပါဝင်နေကြသည့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြောဆိုဆွေးနွေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်နှင့် နိုင်ငံရေးအရွေ့သည် ယခုရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် - ပလက်ဝဒေသတွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအပေါ် များစွာရိုက်ခတ်မှု ရှိနိုင်ပါ သည်။ ရခိုင်ပြည်သူများအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပါတီနိုင်ငံရေးအပေါ်တွင် စိတ်ပါဝင်စားမှု နည်း ပါးသော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲဖြင့် တက်လာမည့်အစိုးရနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အများဆုံး အနိုင်ရရှိ မည့် နိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် အဆိုပါပဋိပက္ခများကို ရပ်တန့်နိုင်သည့် နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်း အသစ်တစ်ခု ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

အကြောင်းမူ စစ်ပွဲများ၊ သေဆုံးမှုများ၊ အနိဋ္ဌာရုံများဖြင့် စိတ်ပျက်ညည်းညူနေကြသည့် ရခိုင် ပြည်သူများ၏ ဘဝနှင့် စိတ်ခံစားမှုများကို အပြုသဘောဆောင်ပြီး အနာဂတ်ကို မျှော်ကြည့်နိုင်သည့် နိုင်ငံရေးရပ်ဝန်းတစ်ခုကို ဖန်တီးပေးနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်း ရှိလာနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးသဘောထားကြီးမှုများ၊ တိုင်းရင်းသားများအပေါ်ထားရှိသော အမျိုးသားရင်ကြားစေရေးမူဝါဒများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကိုလျော့ပါးစေနိုင်သည့်အနေအထားတွင် ရှိနေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အဆိုပါ အနေအထားသည် အချိန်အတိုင်းအတာတစ်ခုအတွင်းတွင်သာရှိနေမည်ဖြစ်ပြီး အချိန်မီပြန်လည် ကြိုးစားခြင်းမပြုမူပါက ယခုအခြေအနေထက် ပိုမိုဆိုးရွားသော အနေအထားတစ်ခုဆီသို့ ဦးတည် သွားမည်ကို အထူးပင် သတိထားသင့်ပါသည်။

ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရပ်ဘက် - စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေး အခြေအနေများသည် မြန်မာ့ နိုင်ငံရေး၏ အစိတ်အပိုင်း အားလုံးအပေါ်တွင် လွှမ်းမိုးမှုရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး ၂၀၂၀ ခုနှစ်ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့်ချိန်ခွင့်လျှာနှစ်ခုကိုအစိုးရအနေဖြင့်သတိကြီးစွာထားပြီးထိန်းညှိရန်လိုအပ်ကြောင်း ယခု ဆန်းစစ်လေ့လာမှုစာစောင်မှ တင်ပြတိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

၂၀၂၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့မှ ဇူလိုင်လ (၂၄) ရက်နေ့အထိ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ်-ပလက်ဝဒေသတို့တွင် ရက်ချိတ်တပ်တော်နှင့် မြန်မာ့တပ်မတော်တို့အကြား ဖြစ်ပွားခဲ့သော တိုက်ပွဲများ

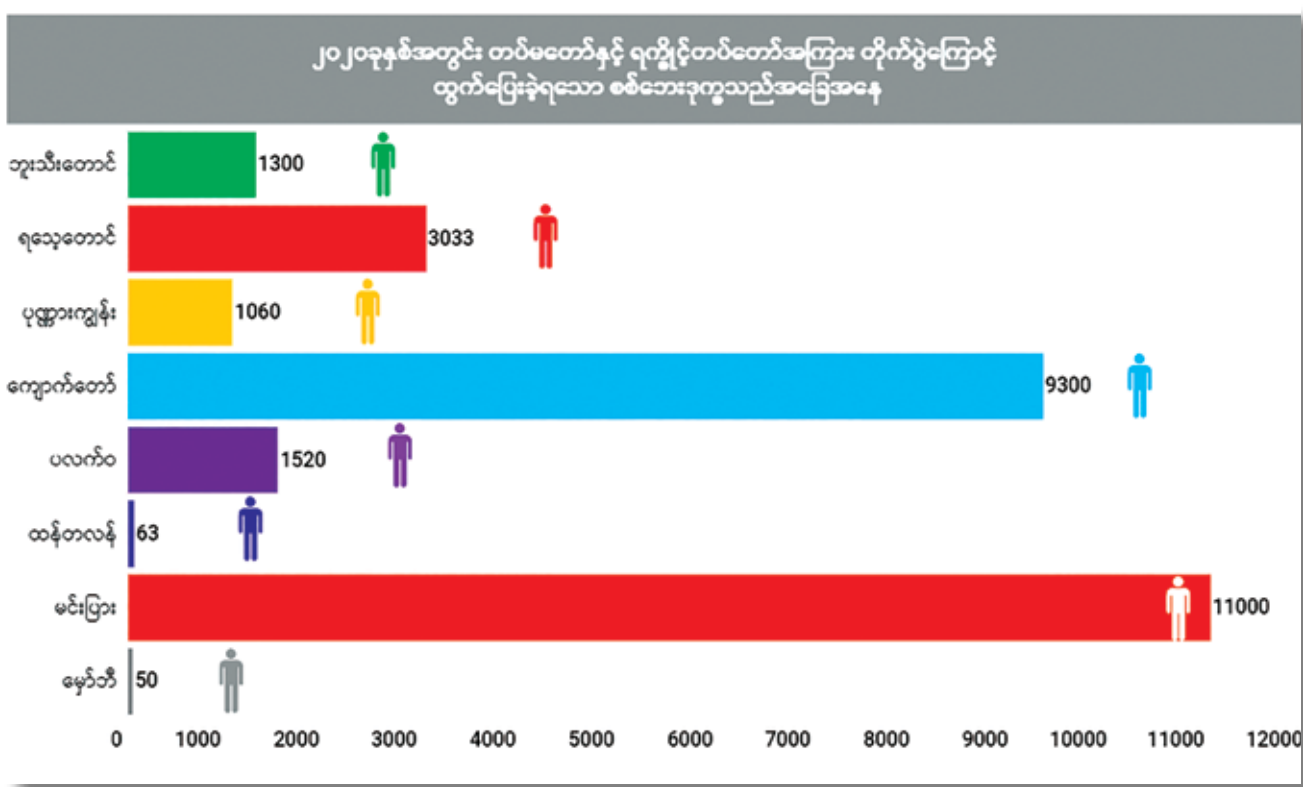
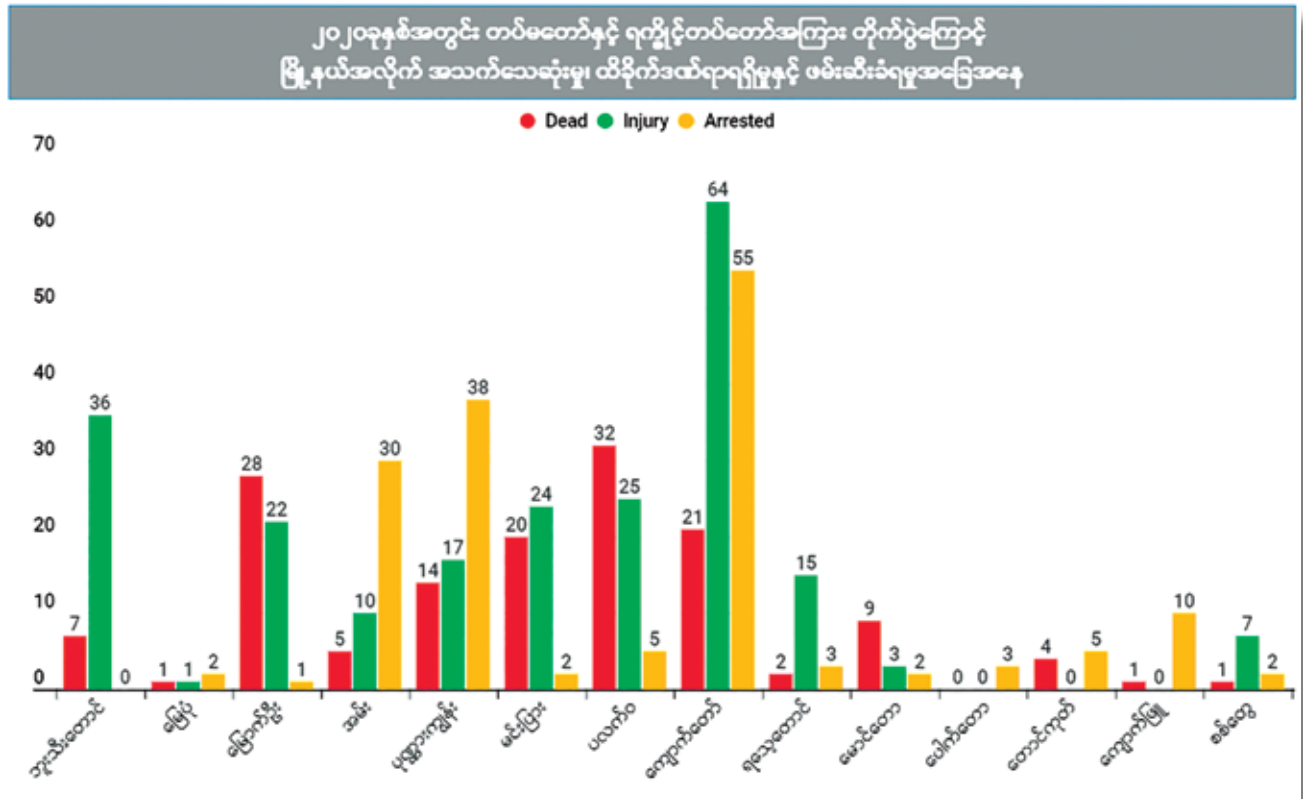
၂၀၂၀ခုနှစ်အတွင်း ရခိုင်နှင့် ချင်းဒေသ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားမှုအခြေအနေ

Map: Hninnko • Source: BNI-MPM, Mohs • Created with Datawrapper

(မှတ်ချက် - ယခုအချက်အလက်များသည် သတင်းမီဒီယာများတွင်ဖော်ပြထားသော ကိန်းဂဏန်းများကို အခြေပြုပြီး ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။)

၂၀၂၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့ မှ ဇူလိုင်လ (၂၄) ရက်နေ့အထိ အချက်အလက်များ

(မှတ်ချက် - ယခုအချက်အလက်များသည် သတင်းမီဒီယာများတွင်ဖော်ပြထားသော ကိန်းဂဏန်းများကို အခြေပြုပြီး ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။)

စစ်ပွဲတစ်ခုမှာ
ပထမဆုံးကျဆုံးရတာက
အပိုဆုံးတရားသာဖြစ်တယ်...

ဟီရမ်ဒဗယူဂျန်ဆန်
(အမေရိကန်လွတ်တော်အမတ်၊ ၁၉၁၈)